

TARİHSEL-KÜLTÜREL ÖZDEŞLİKLER ÜZERİNDEN YUMUŞAK GÜÇ ÜRETİMİ: İSPANYA'NIN LATİN AMERİKA VE KARAYİPLER'E YÖNELİK KAMU DİPLOMASİSİ

*Generating Soft Power
Through Historico-Cultural
Identities: Public Diplomacy
of Spain towards Latin
America and the Caribbean*

Doç.Dr. Kubilayhan Erman

Şubat 2024

Tarihsel-Kültürel Özdeşlikler Üzerinden Yumuşak Güç Üretimi: İspanya'nın Latin Amerika ve Karayipler'e Yönelik Kamu Diplomasisi

Generating Soft Power Through Historico-Cultural Identities:
Public Diplomacy of Spain towards Latin America and the
Caribbean

Doç.Dr. Kubilayhan Erman

Şubat 2024

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	3
KISALTMALAR	5
TABLolar	7
Öz	8
Abstract	9
1. Giriş	10
2. Uluslararası İlişkilerde Geleneksel Güç Unsurunun Dönüşümü, Yumuşak Güç ve Kamu Diplomasisi	11
3. İspanya'nın Dış Politikasında Yumuşak Güç ve Kamu Diplomasisi	22
4. Latin Amerika'daki İspanya: Kimlik, Kültür, Dış Politika	28
4.1. Latin Amerika'da İspanya Kamu Diplomasisi: Kurumlar ve Faaliyetler	33
4.1.1. Kalkınma için İspanyol Uluslararası İş Birliği Ajansı	34
(<i>Agencia Española de Cooperación Internacional para el Desarrollo-AECID</i>)	34
4.1.2. Uluslararası ve İberamerika Yönetim ve Kamu Politikaları Vakfı	35
(<i>Fundación Internacional y para Iberoamérica de Administración y Políticas Pública - FIIAPP</i>)	35
4.1.3. Carolina Vakfı	36
(<i>Fundación Carolina-FC</i>)	36
4.1.4. Cervantes Enstitüsü	37
(<i>Instituto Cervantes</i>)	37
4.1.5. Amerika Evi	38
(<i>Casa de América</i>)	38
4.1.6. İspanyol Kültürel Faaliyeti	39
(<i>Acción Cultural Española-AC/E</i>)	39
4.1.7. Latin Amerika'da İspanyol Üniversiteleri ve Yüksek Öğretim İş Birliği	39
4.1.8. Ülke Konseyleri	42
4.1.9. İspanyol Şirketlerinin Latin Amerika'daki Yatırımları	43
4.1.10 Latin Amerika'da İspanyol Sivil Toplum Kuruluşları	45
4.1.11. Latin Amerika'daki Barış Görevlerinde İspanya	46
4.2. Yumuşak Güç Etki Ölçümü	46
4.3. Latin Amerika'da İspanya Algısı	51
5. Sonuç ve "İspanya Modeli"	54
KAYNAKÇA	57

SUNUŞ

Uluslararası sistemin hızla dönüşüm geçirdiği ve yeniden şekillendiği günümüzde teknolojik gelişmelerle bağlantılı olarak iletişimin küreselleşmesiyle bireysel ve kurumsal etkileşim de yoğunlaşmıştır. Özellikle 21. yüzyılın ilk yıllarında devlet yönetim yapısı dışında kalan bireyler, sivil toplum kuruluşları ve özel nitelikli ekonomik ve ticari kuruluşların dış politikaya etki derecesi arttıkça uluslararası ilişkilerde yeni eğilimler yükselmiş ve Kamu Diplomasisi vasıtasıyla Yumuşak Güç üretme, değerli bir dış politika seçeneğine dönüşmüştür. Kısa vadede askerî gücün (sert güç) öne çıktığı Ukrayna-Rusya Savaşı'nda dâhi süreç içerisinde Yumuşak Gücün kullanana avantaj sağladığı görülmüştür. Bu itibarla, gücün bileşeni olarak Yumuşak Güç, belirli bir silahlı çatışma sahasında ve günümüze egemen çoklu krizler ortamında da sınanma imkânı bulmuştur.

Yumuşak Güç, cezbedici yöntemlerden faydalanılarak ve yaratılan meşruiyet algısı çerçevesinde yabancı kamuoyuna -rızaralarının kazanılması suretiyle- nüfuz edilmesi ve böylelikle uluslararası sistemdeki aktörlerin düşünce, tercih ve davranışlarının etkilenmesi şeklinde tanımlanabilir. Bu süreçte Kamu Diplomasisi Yumuşak Güç üretiminde bir vasıta olarak öne çıkmaktadır. Günümüzde bireyler, kamuoyu, sivil toplum kuruluşları ve özel şirketler gibi devlet dışı aktörlerin devlet politikalarına potansiyel etkileri göz önüne alındığında ulusal çıkarların elde edilmesi doğrultusunda Yumuşak Güç ve Kamu Diplomasisinin “olmazsa olmaz” nitelik kazandığı görülmektedir. Kamu Diplomasisinin sebatla ve devlet politikası olarak doğru kanallar ve argümanlar çerçevesinde doğru muhataplara yöneltilmesi ulusal çıkarların sağlanmasına yönelik olarak uzun vadede değerli kazanımlar vaat etmektedir.

21. Yüzyıl Türkiye Enstitüsü, Türkiye Cumhuriyeti'nin ulusal çıkarlarının savunulmasını ilke edinen araştırma ve yayın anlayışı çerçevesinde, önem arz ettiği değerlendirilen konularda özel raporlar hazırlanmasını sağlamakta ve bu çalışmalarını kamuoyu bilgisine sunmaktadır. Okumakta olduğunuz “Tarihsel-Kültürel Özdeşlikler Üzerinden Yumuşak Güç Üretimi: İspanya'nın Latin Amerika ve Karayipler'e Yönelik Kamu Diplomasisi” adlı rapor, Yumuşak Güç ve Kamu Diplomasisi çerçevesinde İspanya'yı ele almakla birlikte ülkemizin Türk Dünyası'na yönelik ilişkilerine katkı

sunmaya dair bir arayıştan yola çıkılarak hazırlanmıştır. Sovyetler Birliği'nin dağılmasının hemen ardından ülkemizin Türk Dünyası'na yönelik ilgisi somut gelişmelerle sonuçlanmış olsa da uluslararası politik çerçevenin zorlayıcılığına bağlı olarak kültür ve dil ortaklığımızın olduğu bölgeler ve toplumlarla ilişkiler dar kapsamlı destekler, kurumsal etkinlikler ve akademik faaliyetlerle sürdürülmüştür. Türkiye'nin Kamu Diplomasisi kurumları bahse konu alanlarda faaliyet göstermiş olmakla birlikte daha iyi bir model ya da geliştirilmiş bir Kamu Diplomasisi modeline olan ihtiyaç varlığını korumuştur.

Peki, araştırma için neden İspanya seçilmiştir? Bu husus esas olarak İspanya'nın Kamu Diplomasisinde özellikle dil ve kültür ortaklıklarından faydalanmayı esas alan anlayışına duyulan ilgiden kaynaklanmaktadır. Dünyada bazı kuruluşlar ve özel şirketler tarafından yapılan Yumuşak Güç etki analizlerinde başarılı devletlerin yöntemleri ve farklı Kamu Diplomasisi modelleri öne çıkarılmaktadır. Kimi devletler ise bahse konu modellerin uyarlanabilir yöntemlerini bir araya getirerek yeni modeller biçimlendirmektedirler. Bu çerçevede, ekonomik sınırlarına rağmen İspanya'nın tarihsel, kültürel ve dil ortaklıklarının bulunduğu Latin Amerika-Karayipler ve özellikle İberamerika'ya yönelik yoğun Kamu Diplomasisi faaliyetleri dikkat çekmektedir. Tarihsel gelişim süreçleri açısından İspanya ve Türkiye'nin benzerlik dahi göstermediği açık olmakla birlikte, İspanya tarafından gerçekleştirilen kültür ve dil tabanlı Kamu Diplomasisi faaliyet ve yöntemlerinden yararlanılabileceği, ülkemizin Türk Dünyası ile ilişkilerinin geliştirilmesine katkı yapabileceği ve benzer çalışmaları teşvik edebileceği değerlendirilmiştir.

Raporun yazarı **Doç. Dr. Kubilayhan Erman**, Afganistan ve Türk Dünyasına dair çalışmalarının yanı sıra Latin Amerika ve İspanya konusunda akademik eserler de kaleme almıştır. Titiz, tutarlı ve detaylı çalışıp akıcı bir üslupla bulgularını aktarmadaki tutumunu takdir ettiğimiz Erman'ın bu çalışmasının da okurlarınca aydınlatıcı ve ufuk açıcı bulunacağına ve alana kaynak oluşturacağına inanıyorum. Zengin bir kaynakçaya dayandırılarak hazırlanan ve İspanyolca kaynaklara özellikle yer verilen raporun alan yazınına katkı yaptığı düşüncesiyle faydalı olmasını diler, Dr. Erman'a teşekkür ederim.

Gözde Kılıç Yaşın

21. Yüzyıl Türkiye Enstitüsü Başkanı

KISALTMALAR

a.g.e.	: adı geçen eser
a.g.m.	: adı geçen makale
a.g.r.	: adı geçen rapor
AC/E	: Acción Cultural Española : İspanyol Kültürel Faaliyeti
AECID	: Agencia Española de Cooperación Internacional para el Desarrollo : İspanya Uluslararası İş birliği ve Kalkınma Ajansı
ALADI	: Asociación Latinoamericana de Integración : Latin Amerika Entegrasyon Birliği
BBVA	: Banco Bilbao Vizcaya Argentaria S.A.
BOE	: Boletín Oficial del Estado : Devlet Resmi Bülteni (Resmî Gazete)
CAN	: Comunidad Andina : And Uluslar Topluluğu
CCAA	: Comunidades Autonomas : Otonom Bölgeler
CELAC	: Comunidad de Estados Latinoamericanos y Caribeños : Latin Amerika ve Karayip Devletleri Topluluğu
CIN	: Comunidad Iberoamericana de Naciones : İberamerika Uluslar Topluluğu
COMJIB	: Conferencia de Ministros de Justicia de los Países Iberoamericanos : İberamerika Ülkeleri Adalet Bakanları Konferansı
DELE	: Diplomas de Español como Lengua Extranjera : Yabancı Dil Olarak İspanyolca Diplomalari
DGPOLDES	: Dirección General de Políticas de Desarrollo Sostenible : Sürdürülebilir Kalkınma Politikaları Genel Müdürlüğü
EELL	: Entidades Locales : Mahalli Kuruluşlar
FC	: Fundación Carolina : Carolina Vakfı
FIIAPP	: Fundación Internacional y para Iberoamérica de Administración y Políticas Públicas : Uluslararası ve İberamerika Yönetim ve Kamu Politikaları Vakfı
FLACT	: Federación Latinoamericana de Comunidades Terapéuticas : Latin Amerika Tedavi Toplulukları Federasyonu
FONGA	: Federación de Organizaciones no gubernamentales de la Argentina para la Prevención y el Tratamiento del Abuso de Drogas : Arjantin Uyuşturucu Bağımlılığının Önlenmesi ve Tedavisi için Sivil Toplum Kuruluşları Federasyonu
ICEX	: Instituto Español de Comercio Exterior : İspanya İthalat ve Yatırım Şirketi
IFG	: Institute For Government
KPI	: Key Performance Indicator : Anahtar Performans Göstergesi-APG
LAK	: Latin Amerika ve Karayipler
MAEUEC	: Ministerio de Asuntos Exteriores, Unión Europea y Cooperación : Dış İşleri, Avrupa Birliği ve İş Birliği Bakanlığı

MINUSAL	: Misión de las Naciones Unidas en El Salvador : Birleşmiş Milletler El Salvador Misyonu
MINUGUA	: Misión de Verificación de las Naciones Unidas en Guatemala : Birleşmiş Milletler Guatemala İzleme Misyonu
MINUSTAH	: Misión de las Naciones Unidas para la Estabilización en Haití : Haití'nin İstikrarı için Birleşmiş Milletler Misyonu
Observatorio CTS	: Observatorio Iberoamericano de la Ciencia, la Tecnología y la Sociedad : İbero-Amerikan Bilim, Teknoloji ve Toplum Gözlemevi
ONGD	: Organización no gubernamental para el desarrollo : Kalkınma için Sivil Toplum Kuruluşu
OEA	: Organización de los Estados Americanos : Amerikan Devletleri Topluluğu
OEI	: Organización de Estados Iberoamericanos para la Educación, la Ciencia y la Cultura : İberamerika Devletleri Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilatı
OIJ	: Organismo Internacional de Juventud para Iberoamérica : İberamerika Uluslararası Gençlik Örgütü
OISS	: Organización Iberoamericana de la Seguridad Social : İberamerika Sosyal Güvenlik Teşkilatı
ONUCA	: Observadores de Naciones Unidas para Centroamérica : Orta Amerika için Birleşmiş Milletler Gözlemcileri
ONUSAL	: Observadores de las Naciones Unidas en El Salvador : El Salvador'daki Birleşmiş Milletler Gözlemcileri
ONUVEH	: Observadores de las Naciones Unidas para la Verificación de las Elecciones en Haití : Haiti Seçimlerinin İzlenmesi için Birleşmiş Milletler Gözlemcileri
PIMA	: Programa de intercambio y movilidad académica : Öğrenci Değişimi ve Akademik Hareketlilik Programı
PIV	: Programa Internacional de Visitantes : Uluslararası Misafir Programı-UMP
RIOD	: Red Iberoamericana de Organizaciones no gubernamentales que trabajan en Drogas y adicciones : Uyuşturucu ve Bağımlılıklar üzerine çalışan İberamerikan Sivil Toplum Kuruluşları Ağı
SECI	: Secretaria de Estado de Cooperación Internacional : Uluslararası İş Birliği Müsteşarlığı
SEGIB	: Secretaría General Iberoamericana : İberamerika Genel Sekreterliği
SICA	: Sistema de la Integración Centroamericana : Orta Amerika Entegrasyon Sistemi
s.n.y.	: sayfa numarası yok
STK	: Sivil Toplum Kuruluşu
UNAD	: Universidad Nacional Abierta y a Distancia : Ulusal Açık ve Uzaktan Üniversite

TABLÖLAR

Tablo 1: Kamu Diplomasisinin Dönüşümü

Tablo 2: Eski ve Yeni Kamu Diplomasisi

Tablo 3: Kamu Diplomasisi Analiz Çerçevesi

Tablo 4: İspanyol İş Birliği Konsepti Temel Bileşenleri

Tablo 5: Yumuşak Güç Endeksleri ve Yumuşak Güç Bileşenleri/Ölçü Birimleri

Tablo 6: İspanya'nın Küresel Yumuşak Güç Profili (2020)

Tablo 7: İspanya'nın Küresel Yumuşak Güç Profili (2023)

Tablo 8: İspanya'nın Latin Amerika'daki İtibar Düzeyi (Stratejik Ortaklar)

Öz

Kamu Diplomasisi Soğuk Savaş'ın ardından yeni uluslararası sistemin şekillenmeye başlamasından bu yana uluslararası ilişkilerde yükselen bir vasıta olmuştur. Bir yumuşak güç ülkesi olarak İspanya, görüldüğü kadarıyla Fransız ve Britanya örneklerinin bileşimi olan kendine has bir Kamu Diplomasisi modeli geliştirmiştir.

Büyük bölümü bir zamanlar İspanyol İmparatorluğu'nun kolonisi olan Latin Amerika ve Karayipler ele alındığında, İspanya hükûmetleri bu duruma uygun olarak, bir kamu diplomasisi yaklaşımı için yaygın konuşulan dil, ortak kültür ve kalkınma iş birliği esasında, devlet ve sivil toplum gücünün kullanılmasına dayanan karma bir stratejiyi tercih etmişlerdir.

Bazı iyi bilinen Yumuşak Güç endeksleri ve kamuoyu araştırmaları dikkate alındığında İspanya'nın genel anlamda ve bu özel sahada kayda değer başarı sağladığı söylenebilir. Buradan hareketle, çalışma İspanya Kamu Diplomasisini araştırmakta ve onun Latin Amerika ve Karayipler ile ilgili modelinin temel bileşenlerini incelemektedir.

Anahtar Kelimeler: Yumuşak Güç, Kamu Diplomasisi, İspanya, Latin Amerika ve Karayipler

Abstract

Public Diplomacy has been an emerging tool in International Relations since the configuration of the new international system after the Cold War. As a soft power country, Spain has developed a *sui generis* model of public diplomacy, seemingly a combination of French and British models.

When it comes to Latin America and the Caribbean, the larger part of which was once the colony of Spanish empire, governments of Spain accordingly have opted for a combined strategy for a public diplomacy approach, based on the use of power of state and civil society, on the basis of its widely spoken language, shared culture and development cooperation.

Considering some well-known soft power indexes and public opinion surveys, the Spanish public diplomacy can be said to have gained considerable success in general terms and in this particular area. Thus, this paper explores the Spanish public diplomacy and analyses the essential components of its model pertaining to Latin America and the Caribbean

Keywords: Soft Power, Public Diplomacy, Spain, Latin America and the Caribbean

1.Giriş

Bu çalışma, Yumuşak Güç ve Kamu Diplomasisi odağında İspanya-Latin Amerika ve Karayipler ilişkilerini kapsamına almıştır. Bu tercih, İspanya'nın 1976'dan itibaren İspanyol dilli dünya ile özellikle inisiyatif kullanarak geliştirdiği ilişkiler sisteminin kalkınmaya, toplumsal refahın artırılmasına ve tarihsel-kültürel ortaklıkların güncel formlarıyla sürdürülmesine hizmet ettiği argümanı çerçevesinde; “böylesi bir modelin Türkiye ve Türk Dünyası için faydalı olup-olamayacağı” konusuna matuf müstakbel bir çalışmanın temelini teşkil edebilmesi düşüncesinden kaynaklanmıştır. Güç ve çıkar odaklı uluslararası ilişkilerde devletler arasında belirli özdeşlik ve ortaklıklara dayanan özel ilişki biçimleri kendine özgü şartlarda gelişse de bu ilişkilere dair bazı kalıpların, başarı vaat eden bazı modellerin, örneğin Kamu Diplomasisi ile ilgili strateji ve uygulamaların başka aktörlerce de örnek alınabildiği görülmektedir.

Zaman ve şartlara bağlı olarak içeriği ve uygulama yöntemi değişen güç unsuru, uluslararası sistem içerisindeki devletlerin dış politikasında geleneksel olarak temel vasıta olagelmıştır. Hemen her devletin uluslararası ilişkilerde farklı güç bileşenlerini kullanma eğiliminde olduğu, bazı devletlerin Yumuşak Güç kapasitelerini tarihsel-kültürel özdeşliklere dayanarak destekledikleri ve Kamu Diplomasisi yöntemlerini, bu maksada hizmet eden kurumlarını ve politikalarını şekillendirdiklerinden yola çıkılarak Latin Amerika'daki tarihsel-kültürel varlığı nedeniyle -modern devlete ulaşan tarihsel gelişim süreci Türkiye ile benzerlik arz etmemekle birlikte- İspanya'nın bu bağlamda uygun bir örnek teşkil ettiği değerlendirilmiştir. Çalışmanın temel varsayımı; “sahip olduğu tarihsel ve kültürel ortaklıklar arka planından yararlanmak suretiyle İspanya'nın özellikle İspanyolca konuşan ülkelere odaklanarak Latin Amerika ve Karayipler (LAK) için dinamik bir Kamu Diplomasisi modeli oluşturduğu”dur. Buna bağlı olarak, nitel araştırma yöntemi kullanılan çalışmada, kavramsal bilgi aktarımının ardından İspanya'nın dış politikasında Yumuşak Güç ve Kamu Diplomasisinin kurumsallaşmasına geniş bir yer verilmiş, takip eden bölümde “İspanya Modeli”nin LAK coğrafyası üzerindeki etkileri Yumuşak Güç ölçüm çalışmaları yapan bazı endekslerin verileri ve kamuoyu araştırmalarından yararlanılarak değerlendirilmiştir. Sonuç bölümünde ise İspanya açısından bölgeye odaklanma, hukuki alt yapının ve stratejik çerçevenin

oluşturulması, kurumların düzenlenmesi, yönetilmesi ve yönlendirilmesi, uluslararası kuruluşlar vasıtasıyla ülke imajı ve politikalarının desteklenmesi çerçevesinde tümevarım yöntemiyle “İspanya Modeli”nin temel bileşenlerine ulaşılmıştır.

2. Uluslararası İlişkilerde Geleneksel Güç Unsurunun Dönüşümü, Yumuşak Güç ve Kamu Diplomasisi

Esas olarak çeşitli vasıta ve yöntemlerle başkalarına etki edebilme yeteneği olarak tanımlanan güç; siyasi, ekonomik, askerî ve demografik özelliklerin yanı sıra sahip olunan ülke ve doğal kaynaklarla doğrudan ilişkilidir. Nüfus, ordu, ekonomi gibi kaynaklar güce “ölçülebilir ve öngörülebilir” bir nitelik kazandırmakla birlikte potansiyel haldedirler ve başkalarının üzerinde etki oluşturması için dönüştürülmeleri gereklidir.¹ Uluslararası İlişkiler disiplininde, klasik realizm ve neorealizm gibi ayrışmaları geniş kapsamı içerisinde barındırmakla beraber Realist teorinin üzerinde fikir birliği sağlanan üç temel konusundan birisi “tüm politikaların güç politikası” olduğudur. Realist teoriye göre uluslararası sistemin esas aktörleri olan devletler rekabet şartlarında güç kazanılması ve güvenliğin sağlanmasını ilk hedefleri olarak görmekte ve bu doğrultuda çoğunlukla askerî gücü tercih etmektedirler.² Soğuk Savaş döneminde uluslararası ilişkilerde ortaya çıkan gelişmeler daha çok bu anlayışla açıklanmaya çalışılırken 20. yüzyılın sonunda uluslararası sistemin dönüşüm geçirmesi yeni paradigmaları gerektirmiştir. Bu dönemin politik şartları başta Neorealizm, Neoliberalizm ve Konstrüktivizm olmak üzere diğer uluslararası ilişkiler teorilerinin gelişimini hızlandırırken Joseph S. Nye Jr. tarafından maddi olmayan güç kaynaklarını öne çıkaran Yumuşak Güç yaklaşımı kavramsallaştırmıştır.³ Bununla birlikte Yumuşak Güç yeni bir kavram değildir zira, Antonio Gramsci’nin hegemonya konusundaki düşüncelerinden örüntüler taşır. Devletin hegemonya kurmak ve sürdürmek amacıyla kültürel ve ideolojik gücünü kullanmasını

¹ Joseph S. Nye Jr. ve David A. Welch, **Küresel Çatışmayı ve İşbirliğini Anlamak**, Türkiye İş Bankası, Çev. Renan Akman, 3. Basım, İstanbul 2013, s. 55, 56.

² Joseph S. Nye J. ve David A. Welch (2013), **a.g.e.** s. 83, 84.

³ Simone Vasilevskyte, *Discussing Soft Power Theory After Nye: The Case Of Geun Lee’S Theoretical Approach*, **Regioninés Studijos** (7), (145- 157), 2013, s. 145.

kavramsal çerçeveye oturtan Gramsci'nin yaklaşımı Nye'in düşüncelerinde de tezahür etmiştir.⁴

Joseph Nye'in ileri sürdüğü “güç kaynaklarının büyük bir dönüşüm geçirmekte olduğu ve devletlerin hedeflerine ulaşmada yeni sorunlarla karşılaşacağı, gücün sınanmasının kaynaklarda değil fakat devletlerin davranışlarını değiştirme yeteneğinde yattığı” argümanı gücün zorlayıcılığından ziyade rıza oluşturma özelliğinin öne çıktığına işaret etmektedir. Nye'a göre, yeni durumda “uluslararası politikada karşı karşıya kalınan siyasi değişimlere tepki verilmesinde askerî güç dengesi konusundaki geleneksel ilgi terk edilmemeli, ancak onun sınırlarının olduğu kabul edilmeli ve karşılıklı bağımlılık anlayışı çerçevesinde takviye edilmelidir.” Zira, geleneksel yaklaşımla devletlerin en önemli aktörler kabul edildiği uluslararası politikada, yeni durumda muazzam ekonomik kaynaklara sahip olmaları nedeniyle ulus-aşırı şirketler ya da sınır aşan nitelikli dinsel gruplar ve terörist örgütler gibi dikkate alınması gereken yeni aktörler ortaya çıkmaya başlamıştır. Tehdit algısının niteliği değişmiş ve geleneksel askerî güvenlik anlayışının yerini daha karmaşık bir güvenlik anlayışı almıştır.⁵

Dönüşen konjonktür nedeniyle ulusal hedeflere ulaşmada esas vasıta olan kuvvet kullanımı eskiye göre daha masraflı hale gelmiştir. Bu çerçevede, ihtiyaç duyulan güç vasıtalarının değişmesi uluslararası politikadaki stratejileri de etkilemiştir. Ülke güvenliğinin sağlanmasında ve bağımsızlığın korunmasında öncelikle askerî kapasiteye dayanarak güç dengesinin sağlanması stratejisine bağlı kalınırken ortaya çıkan ekonomik ve ekolojik meseleler karşılıklı çıkarların sağlanmasında devletlerarası iş birliği yolunu dikte etmiştir. Zira uluslararası sistem büyük devletlerin geleneksel güçlerini daha az kullanabilecekleri bir duruma evrilmiş, küçük devletler ve kimi devlet dışı aktörler belirli alanlarda daha güçlü aktörler olarak öne çıkmışlardır.⁶

Bu bağlam, geleneksel formundan ziyade gücün daha “çekici” bir yöntemle uygulanması gerekliliğini ortaya koymuştur. Güç gittikçe daha az zorlayıcı, daha az maddi hale gelmektedir. Uluslararası politikada bir devletin diğer devletleri etkilemekle

⁴ Debidatta Aurobinda Mahapatra, *From a latent to a 'strong' soft power? The evolution of India's cultural diplomacy*, **Palgrave Communications**, 2:16091, (1-11), December, 2016 s. 2.

⁵ Joseph S. Nye, Jr. *Soft Power*, **Foreign Policy**, No. 80, Twentieth Anniversary, (153-171), (Published by: Washington Post. Newsweek Interactive, LLC), (Autumn, 1990) s. 155, 157.

⁶ Joseph S. Nye, Jr. (1990), **a.g.e.** s. 157-160.

hedefine ulaşabilecek olması, etkileme sürecini kritik hale getirmektedir. Bu çerçevede Nye, “*bir devletin isteklerinin diğer devletlerin de isteği haline getirilmesi*” sürecinde husule gelen gücü Yumuşak Güç olarak tanımlamakta ve bunun askerî güç başta olmak üzere maddi kaynaklara dayanan Sert Güç (*Hard Power*) kadar önemli olduğunu vurgulamaktadır. Yumuşak Güç, bir ülkenin askerî gücü dışındaki tüm imkân ve yetenekleri tarafından husule getirilen “güç momentumu”dur. “*Başkalarının tercihlerini şekillendirme yeteneğine dayanan ve başka ülkelere çekici gelen güç*” olarak da tanımlanan Yumuşak Güç çerçevesinde “çekicilik ve meşruiyet” iki önemli kavram olarak öne çıkmaktadır. Zira bir devletin gücünün meşru olarak algılanması onun politikalarına olan direnişi azaltırken kültürünün, politikasının ya da bir ideolojinin çekici olması onu takip edenleri çoğaltmaktadır. Bu çerçevede, kültürel ve ideolojik çekiciliğin yanı sıra uluslararası sistemdeki kurumlar, kurallar ve çok uluslu şirketler “gücün diğer yüzü” olan Yumuşak Güç ile doğrudan ilişkilidir.⁷

Güç kaynakları nitelikleri itibarıyla değişkendir. Geçmişte kimin kazandığını sadece orduların zaferi belirlerken devlet dışı aktörlerin de etki gücüne sahip olduğu günümüzde uluslararası sistemde “*kimin hikayesinin kazandığı*” da önem arz etmektedir.⁸ Nye, ilk kez 1990’da Yumuşak Güç kavramını ileri sürmekle oluşturduğu teorisini sürekli güncellerken sert ve yumuşak güçlerin birbirini tamamlayıcı özelliklerine vurgu yapan “Akıllı Güç” (*Smart Power*) kavramını da geliştirmiştir. Bu yeni kavramla Nye, “*Sert ve Yumuşak Güç olanaklarının birleştirilmesiyle bir devletin dış politikasında güç ve yeteneklerin artırılabilceğini*” vurgulamakla birlikte nüfuz kazanma olgusu, teorisinin merkezinde kalmaya devam etmiştir.⁹ Nye, Akıllı Güç kavramını geliştirmesinin temel amacının “*Yumuşak Gücün tek başına etkili bir dış politika üreteceği algısına karşı çıkmak*” olduğunu belirtmektedir. Bu bağlamda etki derecesi açısından dış politikada Yumuşak Gücün nasıl kullanıldığı önem arz etmektedir.¹⁰ Çeşitli vasıtalar

⁷ Joseph S. Nye, Jr. (1990), **a.g.e.** s.166-168; Kıymet Yavuzaslan, Murat Cetin, **Soft Power Concept and Soft Power Indexes, Business Challenges in the Changing Economic Landscape**, Vol.1, Springer, Editors: Mehmet Huseyin Bilgin, Hakan Danis, Ender Demir, Ugur Can, 2016, s. 398.

⁸ Joseph S. Nye J. ve David A. Welch (2013), **a.g.e.** s. 60.

⁹ Gabrielle Angey-Sentuc-Jérémie Molho, *A critical approach to soft power: Grasping contemporary Turkey's influence in the World*, **European Journal of Turkish Studies Social Sciences on Contemporary Turkey**, Nu.21, (1-18), 2015, s. 3, 4.

¹⁰ Joseph S. Nye, Jr, *Power and foreign policy*, **Journal of Political Power**, Vol. 4, No. 1, (9-24), April 2011, s. 20.

yararlanılarak Yumuşak Güç kullanımıyla bir devletin ve onun girişimlerinin meşruiyeti sağlanırken ortaya çıkan sonuç(lar) devletin dış politika kapasitesinin artırılmasına katkı yapar. Bu çerçevede değer ve çıkarların özdeşliği veya benzerliğinin öne çıkarılmasıyla kurulan iletişim çerçevesi öteki ülkenin istek ve yeteneklerinin farkına varılmasını sağlar. Zira Yumuşak Güç unsurları ve politikalarıyla irtibatlanan “ortak ülkeler” birbirlerine karşı daha açık olma eğilimindedirler. Ayrıca Yumuşak Güç devletler ve bireylerin ulusal sınırları aşan ağlar kurmasına katkıda bulunarak da dış politikayı destekler.¹¹

Yalın bir adlandırmaya karşın Yumuşak Güç geniş bir çerçevede ve karmaşık girdiler ortamında cereyan eder. Yumuşak Gücün aktarılmasında yabancı halklara yönelik resmî iletişim kurma yöntemi olan Kamu Diplomasisinden önemli bir vasıta olarak yararlanılmaktadır. Yeni bir yöntem olmamasına rağmen Kamu Diplomasisi tabirinin ilk olarak 1965’te Edmund Gullion tarafından kullanıldığı genel kabul görmektedir. Diplomasıyla koşut kanallarda seyretmekle birlikte Kamu Diplomasisi yabancı ülkelerdeki kamuoyunu, yabancı toplumları, yani resmî niteliği olmayan yabancı birey, örgüt ve grupları hedef kitle seçmekle devletler ya da diğer uluslararası aktörler arasındaki ilişkileri içeren geleneksel diplomasiden ayrılır.¹²

Nye’in “*Bir devletin ortak hedefler doğrultusunda başka devletlerin çaba göstermesini sağlama yeteneği*” olarak tanımladığı Kamu Diplomasisi Melissen’e göre “*Yumuşak Güç inşa etmek için bir vasıta*”dır.¹³ Kamu Diplomasisi tanımları uluslararası ilişkiler ve iletişim alanında gerçekleşen önemli gelişmeler çerçevesinde zamanla değişikliğe uğramış ya da güncellenmiştir. Halkla İlişkiler ve Kamu Diplomasisinin birbirine çok benzediğini düşünen Signitzer ve Coombs’a göre Kamu Diplomasisi, “*her iki hükûmetin, özel şahısların ve grupların, diğer hükûmetin dış politika kararlarına doğrudan temel teşkil eden toplumsal düşünce ve davranışları dolaylı ya da dolaysız*

¹¹ Kent E. Calder, *Soft Power & Foreign Policy in 21st-Century International Affairs*, **Japan Spotlight**, (30-33), September / October 2009, s. 31.

¹² Jan Melissen, *The New Public Diplomacy: Between Theory and Practice*, **The New Public Diplomacy Soft, Power in International Relations**, Ed. by Jan Melissen, Palgrave MacMillan, New York, 2005, s. 4, 5; Joseph S. Nye, Jr., *Soft Power and Public Diplomacy Revisited*, **Debating Public Diplomacy: Now and Next**, Brill-Nijhoff, Eds. Jan Melissen ve Jian Wang, Leiden, 2019a, s. 11.

¹³ Hwajung Kim, *Bridging the Theoretical Gap between Public Diplomacy and Cultural Diplomacy*, **The Korean Journal of International Studies**, Vol.15, No.2 (August 2017), 293-326, s. 298.

olarak etkilemesi yöntemidir”. Bu tanıma devlet dışı aktörlerin dahil edilmesi dikkat çekmektedir.¹⁴

Nicolas Cull, “uluslararası ortamı yönetmek amacıyla bir uluslararası aktörün savaş hariç olmak üzere konumlandığı mekanizmalardır” şeklinde tanımladığı Kamu Diplomasisinin temel bileşenlerini;

- Dinleme,
- (Bir düşünceyi) destekleme,
- Karşılıklı değişim (takas),
- Kültürel diplomasi,
- Uluslararası yayım olarak belirlemiştir. Cull, Psikolojik Savaşı da -bazı

kritik özellikleri paylaşması nedeniyle- Kamu Diplomasisine paralel cereyan eden bir faaliyet alanı olarak değerlendirmiştir.¹⁵ Öte yandan, doğası gereği askerî güç Yumuşak Güç kapsamı dışında tutulmakla birlikte askerî eğitim değişim programları nedeniyle Kamu Diplomasisi askerî alanla da ilişkilendirilmektedir.¹⁶

Mark Leonard ise Kamu Diplomasisinin vasıtaları olarak;

- Sivil Toplum Kuruluşları (STK) diplomasisi,
- Diaspora diplomasisi,
- Siyasi parti diplomasisi,
- Marka diplomasisi,
- İş dünyası diplomasisini önermiştir.¹⁷

Kamu Diplomasisi Devlet (hükûmet), basın ve kamuoyu arasındaki karmaşık ilişkilere dayanır.¹⁸ Geleneksel diplomasi gibi ilişki kurmak için uzun erime, sabır ve bağlılığa (sebat) ihtiyaç duyar. Ayrıca, bilgi aktarmak, temas kurmak ve uzun vadede kritik yabancı muhatapları etkilemek için kısıtlı kaynakların stratejik kullanımını da

¹⁴ Eytan Gilboa, *Searching for a Theory of Public Diplomacy*, **The Annals of the American Academy of Political and Social Science**, (55-77), March 2008, s. 57.

¹⁵ Nicolas J. Cull, **Public Diplomacy: Lessons from the Past**, Figueroa Press, Los Angeles, 2009, s. 10-12.

¹⁶ Bkz. Carol Atkinson, **Military Soft Power**, Rowman & Littlefield, Maryland, 2014

¹⁷ Mark Leonard, *Public Diplomacy*, **Foreign Policy Centre**, London, 2002, s. 54-71.

¹⁸ Eytan Gilboa, **a.g.m.** s. 62.

gerektirir.¹⁹ Kamu Diplomasisi kalp ve zihinlerde değişim gerçekleştirmek amacıyla bir devlet tarafından yabancı hedef kitleye yöneltilir ve bu çerçevede iki safhalı bir iletişim süreci gerçekleşmektedir. İlk safhada doğrudan iletişimle yabancı kamuoyu etkilenirken ikinci safhada destekçi durumuna getirilen yabancı toplum vasıtasıyla onların hükûmetine tesir edilerek Kamu Diplomasisi gerçekleştiren aktör lehine politikalar geliştirilmesi sağlanır. Bu süreç yabancı toplumların düşüncelerinin değiştirilmesi ve nihayetinde onları yöneten hükûmetlerin düşünce ve politikalarında değişiklik meydana getirilmesini esas almakla birlikte Kamu Diplomasisi, vatandaşların dış politika belirleme sürecine katılmaları ya da diplomasi ve dış politika hedeflerinin onlara anlatılması bakımından iç kamuoyuyla da alakalı olabilir.²⁰

Leonard’a göre Kamu Diplomasisinin üç önemli boyutundan ilki; iç ve dış politika kararlarının duyurulmasına matuf günlük iletişimdir. İkinci boyut, reklam ve politika kampanyalarında olduğu gibi bir seri temalar geliştiren stratejik iletişimdir. Diğer boyut ise burs, değişim programı, seminer-konferans ve medya araçlarına erişim gibi faaliyetler vasıtasıyla kritik şahsiyetlerle kalıcı ilişki geliştirmeye dayalı uzun vadeli bir iletişim biçimidir.²¹ Bu üç boyut bir ülkenin imajının çekici olmasına katkı yapmaktadır. İmajın çekici olması ise istenen sonuçların elde edilmesi ihtimalini güçlendirir.²²

20. yüzyılda blok çatışmalarının yaşandığı Soğuk Savaş döneminde belirginleşen Kamu Diplomasisi için 11 Eylül saldırısının yaşandığı 2001’den itibaren yeni bir safha ve bir dönüşüm başlamıştır. Bu yeni dönem kitle iletişimi, politika ve uluslararası ilişkiler alanlarında gerçekleşen birbiriyle bağıntılı devrimlerden etkilenmiştir. İletişim teknolojisindeki hızlı ilerleme, küresel ölçekte canlı yayın kapasitesiyle önemli gelişmeleri dünya kamuoyuna ulaştırabilen televizyon kanallarını ortaya çıkarırken aynı

¹⁹ Amy Bliss, *The model of United States public diplomacy*, **La Diplomacia Pública como reto de la política exterior (Seminario)**, Escuela Diplomática Espana, Septiembre 2014, Madrid, s. 44, 45.

²⁰ Eytan Gilboa, **a.g.e.** s. 57; Gyorgy Szondi, *Public Diplomacy and Nation Branding: Conceptual Similarities and differences*, s. 6, https://www.clingendael.org/sites/default/files/pdfs/20081022_pap_in_dip_nation_branding.pdf, E.T. 21.01.2024

²¹ Mark Leonard, **2002, a.g.m.** s. 8-21.

²² Joseph S. Nye, Jr., **a.g.m.** 2019a, s. 13.

zamanda bunlardan daha etkili olma potansiyelini taşıyan internet olgusunu kitlelerin hizmetine sunmuştur.²³

Bu çerçevede 21. yüzyılın başından itibaren “Yeni Kamu Diplomasisi” teriminin kullanılmaya başlandığı görülmektedir. Vickers’ın Yeni Kamu Diplomasisine dair “uluslararası ve yerel bilgi faaliyetleri, kamu ve geleneksel diplomasi ile kültürel diplomasi, pazarlama ve haber yönetimi arasındaki geleneksel ayrımların bulanıklaşması” ifadesinin “karmaşık ve sınırlı olduğu” düşüncesiyle bir tanım sayılamayacağını ileri süren Eytan Gilboa, bunun yerine devlet ve devlet dışı aktörler arasındaki etkileşimi de kapsayan;

- Yumuşak Gücün kullanılması,
- İki yönlü iletişim,
- Stratejik Kamu Diplomasisi,
- Medya çerçeveleme,
- Bilgi yönetimi, halkla ilişkiler,
- Ulus markalaşma(sı),²⁴
- Kendini sunma ve e-imaj,
- Dış politikanın uyarlanması,
- Kısa ve uzun vadeli meselelerle ilgilenilmesi niteliklerini önermiştir.²⁵

²³ Eytan Gilboa, **a.g.m.** s.55, 56.

²⁴ Bu nitelikler arasında yer alan ulus markalaşmasına (ve yeniden markalaşmaya) 2000’li yıllarda Kamu Diplomasisi açısından büyük önem atfedilmiştir. Gyorgy Szondi’ye göre “ulus markalaşması bir ülkenin yurt içinde ve dışında ekonomik, politik ve sosyal alâkanın teşviki vasıtasıyla itibar sermayesi oluşturulması amacıyla gerçekleştirilen stratejik öz sunumdur”. Ulus markalaştırma bir ulusun imajının geliştirilmesi için marka ve pazarlama iletişim tekniklerinin uygulanmasıyla ilgilenir. Bir ülkenin bilim, kültür, sanat, spor ve eğitim gibi Yumuşak Güç kaynakları yabancı toplumların dikkatinin çekilmesinde, uzun vadeli iletişim ve etkileşim kurulmasında destekleyici faktörler olarak işlev görmektedirler. Ulusların markalaşması sürecinde Kamu Diplomasisi de vasıta ve teknikleriyle önemli bir role sahiptir Bkz. Gyorgy Szondi, **a.g.m.** s. 4; Abdullah Özkan, *Role of public diplomacy in establishing nation branding and public diplomacy possibilities of Turkey*, **European Journal of Research on Education**, 2014, Special Issue: International Relations, 1-5, s. 3; Bununla birlikte, markalaşma, reklam ve halkla ilişkiler kendi sınırları ve prensipleriyle işlerken Kamu Diplomasisi karmaşık ve çok yönlü meselelere eğilmek, dış politika kararları için uygun çerçeve sağlamak ve yurt dışında tam olarak anlaşılamayan sosyal ve politik dürtüyle de başa çıkmak durumundadır. Yalnızca bir imaj ve slogandan ibaret olmayan Kamu Diplomasisi ve ulus markalaşması belirli faaliyetlerde koşut olarak işler ya da kimi alanlarda kesişirler. Bkz. Eytan Gilboa, **a.g.e.** s. 68.

²⁵ Eytan Gilboa, **a.g.m.** s. 58.

Öte yandan, Kamu Diplomasisinin dönüşümü Gyorgy Szondi'nin çalışmasında şartlar, hedefler, stratejiler, iletişim yönü, araştırma, mesaj içeriği, hedef kitle, kanallar ve bütçe kriterleri üzerinden incelenmiştir:

Tablo 1: Kamu Diplomasisinin Dönüşümü ²⁶

	Geleneksel Kamu Diplomasisi	21. Yüzyıl Kamu Diplomasisi
Şartlar	Çatışma, devletlerarası gerginlik	Barış
Hedefler	Davranış değişikliğiyle hedef ülkelerde politika değişikliği gerçekleştirmek	Yurt dışında anlayışlı bir çerçeve ve ülke için olumlu itibar yaratmak amacıyla siyasi ve ekonomik çıkarların desteklenmesi
Stratejiler	İkna, kamunun yönetimi	İlişki inşa etmek ve sürdürmek Halklarla Temas
İletişim Yönü	Tek yönlü iletişim (monolog)	İki yönlü iletişim (diyalog)
Araştırma	Yetersiz	Geri beslemeye önem veren bilimsel Kamu Diplomasisi araştırmaları
Mesaj İçeriği	İdeolojiler, çıkarlar, enformasyon	Fikirler, değerler, iş birliği
Hedef Kitle	Hedef ülkenin kamuoyu, mesajların alıcıları ve göndericileri	Uygun bölümlere ayrılmış, iyi tanımlanmış (yabancı) halk kitlesi, dahili kamuoyu, iştirakçiler
Kanallar	Geleneksel kitle iletişim araçları	Yeni ve geleneksel medya
Bütçe	Hükûmet sponsorluğu	Kamu ve özel (girişim) ortaklığı

Nicolas Cull ise “Eski ve Yeni Kamu diplomasisi” arasındaki ayrımı hâkim nitelikler üzerinden tanımlamıştır:

Tablo 2: Eski ve Yeni Kamu Diplomasisi ²⁷

Hâkim Nitelikler	Eski Kamu Diplomasisi	Yeni Kamu Diplomasisi
Uluslararası Aktörün Kimliği	Devlet	Devlet ve devlet dışı aktörler
Teknolojik Çerçeve	Kısa dalga radyo, yazılı basın, kablolu telefon	Uydu, internet, gerçek zamanlı haber, mobil telefon

²⁶ Gyorgy Szondi, **a.g.m.** s. 11.

²⁷ Nicolas J. Cull, **a.g.e.** s. 14.

Medya Çerçevesi	İç ve dış haberler alanları arasında net çizgi	İç ve dış haber alanları sınırlarında muğlaklık
Yaklaşım Kaynağı	Politik savunma ve propaganda teorisinin doğal gelişimi	Birleşik markalaşma ve ağ teorisinin doğal gelişimi
Terminoloji	Uluslararası imaj, prestij	Yumuşak Güç, ulusal marka
Rolün Yapısı	Yukarıdan aşağıya, aktörden yabancı halklara	Yatay, aktör tarafından kolaylaştırılan
Rolün Doğası	Hedefe yönelik mesajlaşma	İlişki inşa etme
Genel Amaç	Uluslararası çerçevenin yönetimi	Uluslararası çerçevenin yönetimi

Öte yandan Hwajung Kim, Yeni Kamu Diplomasisinin çerçevesini altı nitelik ile çizmiştir. Ona göre Yeni Kamu Diplomasisi;²⁸

- Bir dış politika tekniğinden ziyade Yumuşak Güç gerçekleştirme sürecidir.
- Esas olarak bir ulus devletin kredibilitesi ile ilgilidir.
- Enformasyon çağında iki yönlü ve simetrik bir iletişim barındırır.
- Ortak hedeflere ulaşmak amacıyla birlikte çalışma peşindedir.
- Devlet dışı aktörlerle temas eder, ortaklar ve paydaşlarla bağlantılıdır.
- Bir ulus devlet için dünya politikasında uygun bir diplomatik çerçeve sağlayabilir.

Geleneksel Kamu Diplomasisi uzun vade odaklı olmakla birlikte Eytan Gilboa tarafından Yeni Kamu Diplomasisinin işleyişine uyum sağlayacak şekilde iletişim teknolojisindeki gelişmelere dayalı unsurları kapsayan kısa, orta ve uzun vadeye yönelik bir analiz çerçevesi de önerilmiştir:

Tablo 3: Kamu Diplomasisi Analiz Çerçevesi ²⁹

Erim	Kısa	Orta	Uzun
Zaman	Saatler/günler	Haftalar/aylar	Yıllar
Maksat	Reaktif	Proaktif	İlişki inşası

²⁸ Hwajung Kim, **a.g.e.** s. 301, 302.

²⁹ Eytan Gilboa, **a.g.m.** s. 72, 73.

Medya/Kamuoyu	Haber Yönetimi	Stratejik İletişim	Uygun şartlar oluşturmak
Hükûmet	Yakından ilişkili	Kısmen ilişkili	Uzaktan ilişkili
Kamu Diplomasisi Vasıtası	Savunma, Uluslararası yayıncılık Siber Kamu Diplomasisi	Uluslararası kamuoyu ilişkileri Kurumsal Diplomasi, Diaspora Diplomasisi	Kültürel Diplomasi Değişimler Marka Yönetimi

Genel olarak teknolojik gelişmeler, iletişimin doğasındaki değişim, devlet dışı aktörlerin rollerinin artması ile vasıta ve yöntem değişikliği Yeni Kamu Diplomasisinin çerçevesinin çizilmesinde öne çıkmaktadır. Kamu Diplomasisinin dönüşümünde kültür faktörü de ağırlık kazanmış olmakla birlikte Kültürel Diplomasi ve Kamu Diplomasisi arasındaki ilişkiye dair farklı bakış açıları söz konusudur. Özellikle 11 Eylül saldırılarının ardından kültürün rolü, uluslararası kültürel ilişkiler ve Kültürel Diplomasi arasındaki ayırım ile Kültürel Diplomasinin Kamu Diplomasisine ne şekilde irtibatlanması gerektiği akademik çevrelerde ve politika uygulayıcıları tarafından çokça tartışılmıştır. Bunlar, bir arada işleyen faaliyetler olarak düşünüldüğü gibi ayrı etkinlik alanları olarak da görülmüştür. Bir görüşe göre Kültürel Diplomasi, Kamu Diplomasisinin esasını teşkil eder, diğer bir ifadeyle, onun merkezinde bulunur. Nye ise Kültürel Diplomasi ve Kamu Diplomasisinin Yumuşak Gücü artırmaya matuf dış politika vasıtalarından olduğunu düşünmektedir. Öte yandan Nye, “küreselleşme, kültürel birleşme (uyum) ve kültürel küreselleşme arttıkça Kültürel Diplomasinin geleneksel anlamının daraldığını” ve “Kültürel Diplomasinin kapsamı genişleyen Yeni Kamu Diplomasisinin bir bileşeni haline dönüştüğünü” değerlendirmektedir.³⁰

Kamu Diplomasisinin kapsamı, bileşenleri, diğer disiplinler ve faaliyet sahaları ile ilişki biçimleri onun tanımlanmasına etki eder. Öte yandan benimsenen tanım, amaç ve hedef kitlenin özellikleri gibi faktörler de uygulama kalıplarını belirler. Gilboa Kamu Diplomasisi için “başlıca aktörler, başlatıcılar, hedefler, medya türleri ile vasıta ve teknikler” olarak adlandırdığı değişkenler çerçevesinde;

³⁰ Hwajung Kim, **a.g.e.** 302, 303.

- Temel Soğuk Savaş modeli,
- Devlet Dışı Ulus Ötesi modeli,
- Dahili Halkla İlişkiler modelini ileri sürmüştür.³¹

Devletler Temel Soğuk Savaş modelini düşmanca mücadele ortamında yabancı toplumlar üzerinde uzun vadeli sonuçlar elde etmek için kullanmışlardır. Temel varsayım yabancı topluma nüfuz ederek onları yöneten hükûmete etki etmektir. Bu modeldeki stratejinin belkemiği, dengeli bilgi aktarımı vasıtasıyla yabancı halkın kendi hükûmetlerince uygulanan aleyhte propagandayla mücadele edilmesi düşüncesidir. Soğuk Savaş döneminde ABD ve SSCB'nin uluslararası (radyo) yayıncılık faaliyetleri stratejinin temel vasıtaları olmuşlardır. Öte yandan Devlet Dışı Ulusötesi modeli Soğuk Savaş sonrasında uluslararası sistemde yer almaya başlayan yeni aktörlerden sivil toplum kuruluşları ve bireylerin Kamu Diplomasisine dair faaliyetlerinin incelenmesi amacıyla teorik çerçevede geliştirilmiştir. Burada Kamu Diplomasisi açısından öne çıkan husus, uluslararası STK'ların küresel haber ağlarını ve basın faaliyetlerini kendi amaçları doğrultusunda küresel destek sağlamak için kullanabilmeleridir.³²

Kamu diplomasisi aktörlerinin arasında yer alan ve çoğunlukla insani amaçlar için faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları geçmişten günümüze yabancı halkları etkileme konusunda özel beceri sahibi olduklarını kanıtlamışlardır.³³ STK'lar ikna gücü ve diğer etkili yetenekleriyle hükûmetler ve özel sektör politikalarını değiştirme konusunda da baskı oluşturabilmekte, halkın, kamu kuruluşlarının ve şirketlerin ne yapmaları gerektiğine dair algı yaratmakta ve yeni normlar geliştirmektedirler. Öte yandan STK'lar hükûmetlerin ihmal ettikleri meselelere dikkat çekip sınır aşan baskı grupları olarak dünya politikasını “çoğulcılaştırma” eğilimini göstermekte ve böylelikle geleneksel devlet bürokrasilerinin “panzehiri” işlevini üstlenmektedirler.³⁴ Uluslararası ortamda rahat hareket edebilme, teknolojik gelişmişliğe bağlı olarak kısa sürede örgütlenebilme, güdülen amaca dair meşruiyetin kamuoyunca olumlanması, faaliyetlerine kolaylıkla fon

³¹ Eytan Gilboa, **a.g.m.** s. 59.

³² Eytan Gilboa, **a.g.m.** s. 59, 60.

³³ Jan Melissen, **a.g.e.** s. 12.

³⁴ Joseph S. Nye, “El poder creciente de las ONG”, https://elpais.com/diario/2004/07/03/opinion/1088805609_850215.html, E.T. 02.01.2024

sağlayabilme gibi yetenekleri de STK'ları Kamu Diplomasisi aktörleri olarak öne çıkarmıştır.

Dahili Halkla İlişkiler modelinde ise Kamu Diplomasisi çerçevesinde hedef ülkede istenen amaçlara ulaşma doğrultusunda -Temel Soğuk Savaş modelinden farklı olarak- halkla ilişkiler şirketleri ve lobi kuruluşlarının kullanılması esas teşkil etmektedir. Diğer ülkede bir halkla ilişkiler firmasının kendi (kültür) çevresi içerisinde yönlendiren devlet için faaliyet göstermesi başarıyı artırmada önemli bir faktördür. Bu model “Stratejik Kamu Diplomasisi” olarak adlandırılan kamuoyu araştırmalarında bilimsel bilgi ve yöntem kullanılmasını da içerir.³⁵

Günümüzde Kamu Diplomasi modelleri çoğunlukla ülkelerin özgün olan ya da örnek alarak geliştirdikleri uygulamaları çerçevesinde şekillenmekte, uygulayıcı aktöre göre (amaç, kapsam, planlama, hedef kitle, yöntem ve kullanılacak bütçe gibi faktörler nedeniyle) farklılaşabilmektedir. Bu çerçevede başta ABD, İngiltere, Fransa, Rusya, Çin olmak üzere çeşitli “ülke modellerinden” bahsetmek mümkündür. Genel çerçevenin çoğunlukla aynı kaldığı bu modellerin dinamik bir yönü de vardır ve teknolojik-konjonktürel gelişmelere göre güncellenmektedirler. Genel olarak tüm ülke modellerinde direktif makam ve koordinatör (yönlendiren) kuruluşun öne çıktığı bir teşkilatlanmadan bahsetmek mümkündür. Kamu kurumları, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının dahil olduğu Kamu Diplomasisi vasıtaları ve paydaşları ise faaliyetlerin icrasında anahtar rolü üstlenmektedirler.

3. İspanya’nın Dış Politikasında Yumuşak Güç ve Kamu Diplomasisi

Kamu Diplomasisinin İspanyol dış politikasındaki yükselişi 20. yüzyılın son çeyreğinde, Franco diktatörlüğünün ardından gerçekleşen dış politikadaki dönüşüm ile başlamıştır. Bu dönemde İspanya’nın dış politikadaki evrimi yapısal (geleneksel olmayan) diplomasinin teorik çerçevesine uyum göstermektedir. Yapısal diplomasi; *“uluslararası sistemdeki aktörlerin belirli bir coğrafyada farklı düzeylerde sürdürülebilir dış politika, hukuk, ekonomi, sosyal ve güvenlik yapılarını etkilemeye ve biçimlendirmeye*

³⁵ Eytan Gilboa, **a.g.m.** s. 60.

çalıştıkları bir diyalog ve müzakere sürecidir.” Yapıların biçimlendirilmesi ya da onlara etki edilmesiyle “*oyunun kurallarının, ilkelerinin ve kurumlarının düzenlenmesine*” gönderme yapılmaktadır. Daha geniş kapsamlı olmakla birlikte Yapısal Diplomasi; Kamu Diplomasisi, kültürel diplomasi, ulusal markalaşma ve ulusal saygınlığı artırmaya yönelik girişimleri de içermektedir.³⁶

Temelde bütünleşmiş bir Avrupa ile yeniden birleşme ve dünyada hak edilen ülke konumunun yeniden kazanılmasını amaçlayan İspanya’nın küresel stratejisi, tüm kamu ve özel teşekkülleriyle ekonomik ve sosyal kuruluşlarının yürüttüğü dış faaliyetlere nüfuz eden bütüncül bir dış politikaya işaret etmektedir. 2014 yılında “*Devlet Yurtdışı Hizmet ve Faaliyet Yasası*”nın kabul edilmesinin ardından aynı yıl hazırlanan “*Yurtdışı Faaliyet Stratejisi*” İspanya’nın güncel dış politikasının temel dayanaklarındanır.³⁷ Esnek bir doküman olarak tanımlanmakla birlikte Yurtdışı Hizmet ve Faaliyet Yasası’nda, uluslararası mevcudiyetin güçlendirilmesi ve dünyada ülke imajının yükseltilmesi amacıyla;

- İspanya değerlerinin ve çıkarlarının teşvik edilmesi ve desteklenmesi,
- İspanya’nın Avrupa bütünleşmesi sürecine katılımının pekiştirilmesi,
- İspanya’nın yurtdışı faaliyetleriyle İberamerika Devletler Topluluğu üyelerinin faaliyetlerinin koordine edilmesi,
- İspanya vatandaşlarının korunması için yeterli desteğin sağlanması, İspanya vatandaşlığının ve yurt dışındaki İspanyol şirketlerinin desteklenmesi,
- Ülkenin itibarının güçlendirilmesi olarak beş temel koşul belirtilmiştir.³⁸

Bu çerçevede, Kamu Diplomasisi uygulamaları kapsamında İspanya Dışişleri Bakanlığı tarafından yürürlüğe konulan “*Marca España*” girişimiyle bir markalaşma politikası başlatılmıştır. Marca España projesi, İspanya’nın ekonomi, kültür, sanat, teknoloji vb. alanlarda sahip olduğu potansiyelin uluslararası topluma yeterli derecede

³⁶ Alberto Priego Moreno, *Spanish soft power and its structural (non-traditional) model of diplomacy, Contemporary Spanish Foreign Policy*, Routledge, Edited By: David Garcia, Ramon Pacheco Pardo, 1st edition, (48-639), New York, 2014, s. 53.

³⁷ **Boletín Oficial del Estado (BOE)**, Núm. 74 Miércoles 26 de marzo de 2014 Sec. I. s. 26531; Gobierno de España, Estrategia de Acción Exterior, 2015, s. 9, http://www.iiiee.es/Galerias/fichero/OtrasPublicaciones/Nacional/2015/Estrategia_Accion_Exterior_MA_EC.pdf, E.T. 22.12.2023

³⁸ **Boletín Oficial del Estado (BOE)**, Núm. 74, 26 de marzo de 2014, Sec. I, s. 26531, 26532.

yansıtılmadığı tespitinden yola çıkılarak geliştirilmiştir. Proje ile yurt içinde ve yurt dışında İspanya'nın imajının geliştirilmesiyle dış yatırımların ve ithalatın artırılması, yurt dışında faaliyet gösteren İspanyol şirketlerinin önündeki engellerin azaltılması amaçlanmıştır. İyi bir imajın büyük oranda o ülkenin uluslararası toplumdaki prestijine, ikna gücüne ve etkileme kapasitesine, sosyal ve politik model teşkil edebilmesine bağlı olduğu düşüncesiyle ülke gerçekleri ve mevcut imajı arasındaki farklılıkların ortadan kaldırılması esasında ilk eylem planı 2013 yılında yürürlüğe konmuş ve on beş ülkede öncelikli faaliyet alanları belirlenmiştir.³⁹

2018 yılında Pedro Sanchez'in liderliğindeki İspanya Sosyalist İşçi Partisi ve Unidas Podemos'un katıldığı koalisyon hükûmetinin kurulmasının ardından geçen ilk iki yılda (Haziran 2018-Haziran 2020) yeni bir dış politika belgesi yayımlanmamış olmakla birlikte Dışişleri Bakanlığı yapısı, dış politika felsefesi ve uygulamalarında bazı değişiklikler yapılmıştır. Bu dönemde 13 Ekim 2018 tarihinde yayımlanan kraliyet kararnamesiyle uluslararası alanda İspanya'nın imajının iyileştirilmesi amacına matuf "Küresel İspanya" (*España Global*) Müsteşarlığı kurulmuştur.⁴⁰ 2020 yılında yayımlanan Kraliyet Kararnamesi ile Dışişleri Bakanlığı yapısındaki bu müsteşarlık kaldırılmış,⁴¹ 2021 yılındaki değişikliklerin ardından bu bağlamdaki görevleri de deruhte eden İberamerika-Karayipler ve Dünyada İspanyolca Müsteşarlığı kurulmuştur.⁴²

2021 yılında yayımlanan "Dış politika Faaliyet Stratejisi 2021-2024" ise özellikle Covid-19 sonrası yeni küresel sistemin ortaya çıkardığı gerçekliklere tanı koyarken İspanya'nın bu duruma yönelik geliştirdiği tepkiye ve yeni rolüne odaklanmıştır. Bu çerçevede dış politikayı yönlendiren;

- Daha fazla Avrupa,
- Daha iyi çok taraflılık,
- İkili stratejik ilişkiler,
- Dayanışma taahhütleri ilkeleri ortaya konmuştur.

³⁹ Estrategia de Acción Exterior, 2015, s. 132, 133; Alberto Priego Moreno, **a.g.m.** s. 56.

⁴⁰ **Boletín Oficial del Estado (BOE)**, Núm. 247, 12 de octubre de 2018, Sec. I, s. 99551.

⁴¹ **Boletín Oficial del Estado (BOE)**, Núm. 25, de 29 de enero de 2020

⁴² **Boletín Oficial del Estado (BOE)**, Núm. 170 Sábado 17 de julio de 2021 Sec. I. s. 85180.

Dış politikanın dört esas faaliyet hattı ise;

- İnsan hakları, demokrasi, güvenlik, feminizm ve çeşitlilik,
- Entegrasyon, adalet ve eşitlik ilkelerine dayalı yeni bir küresel sosyoekonomik model,
- Daha sürdürülebilir, yaşanabilir ve yeşil bir gezegenin korunması,
- Büyük ölçekli bölgesel entegrasyon ve yeni ve güçlü bir çok-taraflılık yaklaşımı teşvik edilerek küresel yönetişimin geliştirilmesi olarak tasarlanmıştır.⁴³

21. yüzyılın ilk çeyreği biterken İspanya'nın dış politikasında geleneksel diplomasi uygulamalarının yanı sıra kültürel ve eğitim diplomasisi, bilimsel ve teknolojik diplomasi, Kamu Diplomasisi, ekonomik diplomasi, iklim ve çevre diplomasisi ile feminizm, dijitalleşme ve yeni teknolojiler gibi vasıtaların öne çıktığı görülmektedir. 2015 yılı Dış Politika Stratejik Faaliyet dokümanına kıyasla 2021-2024 dönemi Dış Politika Stratejik Faaliyet dokümanında özelde İberamerika'ya ve genel anlamda Latin Amerika ve Karayiplere yönelik olarak yine İspanya'nın dil, kültür ve marka özellikleri öne çıkarılmakla birlikte ülkenin Avrupa Birliği üyeliği daha çok vurgulanmaktadır. 2021-2024 dış politika dokümanının Kamu Diplomasisi konusundaki vurgusu ise esas olarak sosyal ağların önemi üzerinedir.⁴⁴ Öte yandan kalkınma için uluslararası iş birliği İspanya'nın temel dış politika bileşenlerinden biri olmayı sürdürmektedir.⁴⁵

Kamu Diplomasisi ile kalkınma yardımı çerçevesinde ortaya çıkan iş birliğinin paralellik arz ettiği düşüncesi çerçevesinde kalkınma yardımı faaliyetlerinin Kamu Diplomasisi şemsiyesi altında ele alınabileceği savunulmaktadır. Bahse konu yaklaşıma itirazlar olmakla birlikte iki yaklaşımdaki bazı faaliyetlerin sıklıkla kesiştiği görülmektedir.⁴⁶ İspanya'nın Kamu Diplomasisi ve kalkınma iş birliği yaklaşımları açısından da böyle bir kesişmeden söz edilebilir. Yumuşak Güç aktarımının önemli

⁴³ Estrategia de Acción Exterior 2021-2024, s.7, 35, 38, https://www.lamoncloa.gob.es/consejodeministros/resumenes/Documents/2021/270421-estrategia_de_accion_exterior_2021-2024.pdf, E.T. 22.12.2023

⁴⁴ Estrategia de Acción Exterior 2021-2024, s. 5, 6, 85.

⁴⁵ Cooperación internacional para el desarrollo, <https://www.exteriores.gob.es/es/PoliticaExterior/Paginas/CooperacionDesarrollo.aspx>, E.T. 22.12.2023.

⁴⁶ James Pamment, *Introduction, Intersections Between Public Diplomacy & International Development: Case Studies in Converging Fields*, Ed. By. James Pamment, Figuerora Press, Los Angeles, 2016, s. 19.

aktörleri “İspanyol İş Birliği (*Cooperación Española*)” konsepti dahilinde yer almakta ya da yakın iş birliği içerisinde faaliyet göstermektedirler. İspanyol İş Birliği konsepti, İspanya’nın insani gelişime katkı yapılması, fakirliğin ortadan kaldırılması ve temel hakların tam olarak kullanılması amacıyla gelişmekte olan ülkelerin faydasına sunduğu tüm kurum, kişi, kaynak ve kapasitelerin toplamını ifade etmektedir. İspanyol İş Birliği politikasının planlayıcı ve icracı temel bileşenleri Tablo 4’te gösterilmiştir:⁴⁷

Tablo 4: İspanyol İş Birliği Konsepti Temel Bileşenleri

❖ Kamu Kuruluşları
➤ Genel İdare Teşkilatı
▪ Dış İşleri, Avrupa Birliği ve İş Birliği Bakanlığı (MAEUEC)
• Uluslararası İş Birliği Müsteşarlığı (SECI)
• Sürdürülebilir Kalkınma Politikaları Genel Müdürlüğü (DGPOLDES)
• İspanya Uluslararası İş birliği ve Kalkınma Ajansı (AECID)
▪ Diğer Bakanlıklar
▪ Diğer Kuruluşlar
• Uluslararası ve İberamerika Yönetim ve Kamu Politikaları Vakfı (FIIAPP)
• Carolina Vakfı (FC)
➤ Merkezi Olmayan Resmî İş Birliği
▪ Otonom Bölgeler ve Meclisleri (CCAA)
▪ Mahalli Kuruluşlar (EELL)
❖ Sivil Toplum ve Diğer Aktörler
▪ Kalkınma için sivil toplum kuruluşları (ONGD)
▪ Üniversiteler
▪ Özel Sektör
• Şirketler
• Sendikalar

İspanya’nın Avrupa örnekleriyle benzerlik taşımakla birlikte kendine özgü olan Kamu Diplomasisi modeli İngiltere ve Fransa modellerinin bileşimi olarak şekillenmiştir. Kültürel diplomasiye atfettiği önem nedeniyle Fransız modeli, STK’ların, bölgesel hükûmetlerin ve özel şirketlerin sürece dahil olmasıyla İngiliz modelinin izlerini taşımaktadır.⁴⁸ Öte yandan, eski ve Yeni Kamu Diplomasisi (Geleneksel ve 21. Yüzyıl

⁴⁷ Actores de la Cooperación Española, <https://www.cooperacionespanola.es/quienes-somos/actores/>, E.T. 05.01.2024; V Plan Director de la Cooperación Española, 2018-2021, s.41-46, <https://www.exteriores.gob.es/es/PoliticaExterior/Documents/V%20Plan%20Director%20de%20la%20Cooperaci%C3%B3n%20Espa%C3%B1ola.pdf>, E.T. 05.01.2024

⁴⁸ Alberto Priego Moreno, **a.g.m.** s. 55.

Kamu Diplomasisi) yaklaşımlarının belirli niteliklerini bünyesinde barındıran İspanyol Kamu Diplomasisi uygulama bakımından da karma bir model oluşturmaktadır.⁴⁹

İspanyol Kamu Diplomasisi 1991 yılında Cervantes Enstitüsü (*Instituto Cervantes*)’nün kurulmasıyla görünürlük kazanmıştır. Kamu Diplomasisi kurum ve kuruluşlarına ileride daha detaylı değinilecek olmakla birlikte Cervantes Enstitüsü, İspanyol dili (Castellano) ve kültürünün yayılması temel görevini üstlenmiş ve İspanyol Kamu Diplomasisinin en başarılı vasıtalarından biri haline gelmiştir. 1992 yılında kurulan “Evler Konsorsiyumu” (*Casas*) ise İspanya dış politikası açısından önem arz eden bölgelerle bağları güçlendirme hedefi doğrultusunda yönlendirilmiştir. 1998 yılında kurulan ve Dışişleri Bakanlığı yapısında yer alan İspanya Uluslararası İş birliği ve Kalkınma Ajansı (*Agencia Española de Cooperación Internacional para el Desarrollo-AECID*)’nın temel görevi küresel fakirlik ve eşitsizlikle mücadele etmektir. 2000 yılında kurulan Carolina Vakfı (*Fundación Carolina-FC*)’nin amacı İspanya ve Latin Amerika ülkeleri arasında kültürel ve akademik iş birliğini geliştirmektir. Dış İşleri Bakanlığı’nın girişimiyle kurulan ikili konseyler, İspanya ve uluslararası toplumun önemli güçleri arasındaki ilişkileri güçlendirmeye çalışmaktadır.⁵⁰

İspanya dış politika planlayıcıları, ülkenin zengin ve sanatsal kültürü ile dünyada en yaygın ikinci ana dil olan İspanyolcanın ağır bastığı kültürel politikaların dış politikada stratejik bir rol oynadığını ve bu bileşenlerin ülke imajını şekillendiren temel unsurlardan olduğunu düşünmektedirler. Bu bağlamda, uluslararası kültürel ilişkiler ve kültür merkezleriyle temsilciliklerin faaliyetleri AECID Kültürel ve Bilimsel İlişkiler Müdürlüğü tarafından koordine edilmektedir. Cervantes Enstitüsü, Evler Konsorsiyumu ve Carolina Vakfı’nın yanı sıra Kültür ve Spor Bakanlığı Kültürel Endüstriler, Entelektüel Varlıklar ve İş Birliği Genel Müdürlüğü, Sanayi, Ticaret ve Turizm Bakanlığı Ticaret Müsteşarlığı’na bağlı İspanya İthalat ve Yatırım Şirketi (ICEX) kültürel faaliyetlerin gerçekleştirilmesine önemli katkı sağlayan birimlerdir.⁵¹

⁴⁹ Bkz. Nicolas J. Cull, **a.g.e.** s. 13-15.

⁵⁰ Alberto Priego Moreno, **a.g.m.** s. 55.

⁵¹ Diplomacia cultural y científica, <https://www.exteriores.gob.es/es/PoliticaExterior/Paginas/DiplomaciaCulturalCientifica.aspx>, E.T. 05.01.2024

4. Latin Amerika'daki İspanya: Kimlik, Kültür, Dış Politika

İspanya 15. yüzyılın son yıllarında Yeni Dünya'da varlık göstermeye başlamış ve kolonileştirme sürecinde yaşanan acılar İberamerika halklarının toplumsal bilincinde derin izler bırakmıştır. 1976'dan sonra İspanya hükûmetleri Latin Amerika dış politikasında kolonici geçmişinin ağır mirası ve Franco rejiminden kalan olumsuz imgeyle yüzleşmek zorunda kalmışlardır.⁵² Ancak koloni döneminde dil, din ve Avrupa medeniyetine ait örüntülerin Yeni Dünya'daki toplumlara benimsetilmesiyle ortaya çıkan kültürel benzeşme ilişkilerin zeminini güçlendirici etki yapmıştır. Bu olgu, Atlas Okyanusu'nun iki tarafında tarihsel-kültürel ortaklığa sahip politik aktörler arasındaki ikili veya çok taraflı ekonomik ve politik ilişkilere derinlik ve özel bir etkileşim boyutu kazandırmıştır.⁵³

İspanya Başbakanı Adolfo Suárez, 1977 yılındaki Meksika ziyareti esnasında İspanya'nın İberamerika politikasının ortak tarihi kökene bağlılık, Avrupa ve Amerikalılar arasında köprü işlevi ve bölgesel entegrasyon süreçlerine destek düşünceleri çerçevesinde şekilleneceğini ilan etmiştir.⁵⁴ Bu yaklaşım zamanla güncellenmekle birlikte temel eksenini korumuştur. Geleneksel olarak İspanya, Latin Amerika ve Karayipler'de büyük bir İberamerika uluslar topluluğunun bulunmasından dolayı bu coğrafyayı bir bütün olarak ele almış ve dış politikasında küresel ilişkiler ikili ilişkilerin önüne konmuştur. 1947 yılında kurulan *İspanyol Kültür Enstitüsü* 1979 yılında *İberamerika İş Birliği Enstitüsü*'ne dönüşmüş ve İberamerika zirveleri sisteminin alt yapısını oluşturmuştur.⁵⁵

Franco döneminin İspanyolluk ve İspanyol Devletler Birliği yaklaşımının ardından 1976'dan sonra öne çıkan *İberamerika Uluslar Topluluğu* projesi İspanya'nın

⁵² Rafael Grasa Hernández, *La política exterior española hacia América Latina: tendencias recientes y proyección hacia el futuro*, **Revista CIDOB d'Afers Internacionals**, núm. 54-55, (65-83), 2001, s. 70.

⁵³ Petr Yákovlev, *España y América Latina: Recarga de las relaciones*, **Iberoamérica**, núm. 2, 2013, (91-121), s. 94.

⁵⁴ Anna Ayuso Pozo, *The Recent History of Spain-Latin America Relations*, **Contemporary Spanish Foreign Policy**, Routledge, Ed. By. David García, Ramon Pacheco Pardo, (106-129), New York, 2014, s. 112.

⁵⁵ Carlos Malamud, *Spain and Latin America: Global vs. Bilateral Relations*, **Real Instituto Elcano**, Working Paper (WP) 58/2004, 1.12.2004, s.n.y. <https://media.realinstitutoelcano.org/wp-content/uploads/2021/11/058-2004-wp.pdf>, E.T.23.12.2023; Institución-Instituto de Cultura Hispánica (España), <https://pares.mcu.es/ParesBusquedas20/catalogo/autoridad/34992>, E.T. 23.12.2023

Latin Amerika'ya yönelik dış politikasının temel bileşeni olmuştur. Dış politikada olduğu kadar bu coğrafya İspanya halkının toplumsal bilincinde de yer etmiş, İspanya ve Latin Amerika ilişkileri kimlik ve ortak değerler boyutu üzerinde yükselmiştir. Tarihsel ve kültürel yakınlık, ortak dil ve değerler ile ekonomik ve toplumsal nedenlere bağlı olarak özel bir çerçevede inşa edilen ilişkiler günümüzde iş birliği ve karşılıklı bağımlılığın da artmasıyla ikili zeminde ya da İberamerika zirveleri çerçevesinde kendine has bir nitelik almıştır. Bu bağlamda, İspanya'nın Latin Amerika ve Karayipler coğrafyasına yönelik dış politikasının “özel çerçevesine” atıfla daha çok *İberamerika* ifadesi tercih edilmekte ve İspanya'nın bu coğrafyaya yönelik dış politikasının “*İberamerikan*” niteliğine vurgu yapılmaktadır.⁵⁶

İberamerika ifadesi, İberamerika Uluslar Topluluğu (Comunidad Iberoamericana de Naciones-CIN)'nun Amerika ve Avrupa kıtalarında İspanyolca ve Portekizce konuşulan ülkeler bütününe ifade etmek için kullanılmaktadır. Burada aynı zamanda İberamerikalı ve Latin Amerikalı olunabileceğine yapılan vurgu dikkat çekicidir⁵⁷ ki böylelikle İspanya (ile Portekiz ve Andorra) aynı zamanda Latin Amerikalı; İberamerikalı ülkeler de Avrupalı kabul edilerek kimlik özdeşliği öne çıkarılmaktadır. Daha önemlisi bu yaklaşım, Samuel P. Huntington'ın Medeniyetler Çatışması tezinde Latin Amerika'yı farklı bir medeniyet olarak göstermesine⁵⁸ ve daha geriye gidecek olursak 1823 Monroe Doktrinine, dolayısıyla ABD'nin bu coğrafya üzerindeki hegemonyasına örtülü bir gönderme niteliği taşımaktadır. İspanya Kralı VI. Felipe'nin 2012 yılında, Asturias Prensi unvanıyla gerçekleştirdiği ABD ziyareti esnasında Harvard Üniversitesi'nde yaptığı konuşmasında kullandığı “*Amerikalı bir ülke, İspanya*” ifadesi⁵⁹ bu yaklaşımı doğrulamaktadır. Bu tanım, İspanya'nın Kamu Diplomasisi birimlerinin kullanmayı çok sevdikleri bir ifadeye dönüşmüştür. Öte yandan İspanya Anayasası'nın 56/1 maddesinde Krala, İspanya'yı uluslararası ilişkilerde, özellikle “tarihsel topluluk ülkelerinde” temsil etme görevi verilmesi anayasal düzeyde İberamerika coğrafyasına bakışın ifadesi

⁵⁶ Celestino del Arenal, **Política Exterior de España y relaciones con América Latina**, Fundación Carolina, Madrid, 2011, s.1, 2.

⁵⁷ Celestino del Arenal, **a.g.e.** s. 1.

⁵⁸ S. P. Huntington, **Medeniyetler Çatışması ve Dünya Düzeninin Yeniden Kurulması**, Okuyan Us-Demokrasi Vakfı, 2. Baskı, 2002, s. 20-25.

⁵⁹ Estrategia de Acción Exterior, 2015, **a.g.y.** s. 67.

niteliğindedir⁶⁰ ve 1812 İspanya (Cádiz) Anayasası'nın ilk maddesindeki “Çok Devlet, Tek Millet”⁶¹ kavramsallaştırmasını çağrıştırmaktadır.

İlki 1991 yılında Meksika’da gerçekleştirilen İberamerika Zirvesi’nde yirmi iki ülkenin devlet ve hükûmet başkanlarının bir araya getirilmesi İspanya’nın bir dış politika başarısıdır. Bu zirve aynı zamanda İspanya (ve Portekiz’in) eski kolonilerindeki imajlarının iyileştirilmesine katkı yapmıştır.⁶² İberamerika zirveleri Latin Amerika ve Karayip toplumlarının tarihsel hafızasındaki “Kolonici İspanya” imajının silinmesinde önemli bir çıkış noktası ve uygun bir mekanizma işlevi görmüş,⁶³ yeni-koloncilik bağlamındaki güvensizliği ortadan kaldırmıştır. İberamerika zirveleri bu coğrafyanın Brezilya, Meksika ve Şili gibi ekonomik bakımdan önemli aktörleriyle İspanya arasındaki ilişkilerin geliştirilmesine hizmet etmiştir. Zirveler aynı zamanda İspanya açısından yapısal diplomasinin iyi bir örneğini oluşturmuştur.⁶⁴

İspanya, 1991 yılından itibaren gerçekleştirilen İberamerika Devlet ve Hükûmet Başkanları Zirveleri çerçevesinde İberamerika coğrafyasına yönelik gerçek bir bölge politikası yürüten tek Avrupa ülkesi olmuştur. Bununla birlikte, İspanya’nın kıtaya yönelik politikaları İberamerika ile sınırlı kalmamıştır. Coğrafi anlamda daha kapsayıcı olan Latin Amerika ve Karayiplere yönelik dış politika, devlet ve sivil toplum düzeyinde çok boyutlu, gelişmiş, derin bağlar, karşılıklı bağımlılıklar ve çıkarlar çerçevesinde şekillendirilmiştir.⁶⁵

Bölgesel yapılara önem veren İspanya, Latin Amerika ve Karayipler coğrafyasında faaliyet gösteren kuruluşların çalışmalarını “entegrasyon ve çok taraflılığın uluslararası yeni gerçekliğe en iyi cevap olduğu” gerekçesiyle desteklemekte, İnteramerikan Kalkınma Bankası gibi finans kuruluşlarında aktif rol üstlenmeye devam etmektedir. İspanya, 1972’de *Amerikan Devletleri Topluluğu (OEA)*, 1979’da *And Konseyi*, 1982’de *Latin Amerika Entegrasyon Birliği (ALADI)*, 2004’te *Orta Amerika*

⁶⁰ Constitución Española, Agencia Estatal Boletín Oficial del Estado, 1978, s. 20, <https://www.boe.es/legislacion/documentos/ConstitucionCASTELLANO.pdf>, E.T. 23.12.2023

⁶¹ Constitución, Política de la Monarquía Española, La Imprenta Real, Cadiz, 1812, s. 3, <http://www.congreso.es/docu/constituciones/1812/P-0004-00002.pdf>, E.T. 23.12.2023

⁶² Alberto Priego Moreno, **a.g.m.** s. 58.

⁶³ Rafael Grasa Hernández, **a.g.e.** s. 70.

⁶⁴ Alberto Priego Moreno, **a.g.m.** s. 58.

⁶⁵ Celestino del Arenal, **a.g.e.** s. 3.

Entegrasyon Sistemi (SICA) ve 2011 yılında *And Uluslar Topluluğu (CAN)* bünyesinde gözlemci statüsü elde etmiş bir ülke olmasının yanı sıra *Latin Amerika ve Karayip Devletleri Topluluğu (CELAC)*'nin çalışmalarını da yakından takip etmektedir. Bölgesel yapıların güçlendirilmesi süreçlerine aktif katılma konusunda ilgisini ortaya koyan İspanya, Avrupa Birliği ve LAK bölgesel kuruluşları arasındaki diyalogu da önemsemektedir.⁶⁶

İspanya'nın Latin Amerika ve Karayipler'e yönelik tarihsel ve kültürel temelde desteklenen politikaları Avrupa Birliği üyesi olmasıyla yeni bir boyut kazanmıştır. Zira İspanya AB'nin bu coğrafyayla ilgili kurumsal politikalarının gerçekleştirilmesinde zamanla bir "köprü" işlevi üstlenmiştir. 2023 yılında AB'nin dönem başkanlığını yürüttüğü süreçte bahse konu köprü işlevi daha görünür hale gelmiştir.⁶⁷ Avrupa Birliği üyeliği, İspanya'nın kapasitesini artırmasına imkân sağlamış, AB prestijinin İspanya'ya birçok alanda nüfuz sağlaması Madrid hükûmetlerinin bölgesel politikalar konusundaki tercihini pekiştirmiştir. Öte yandan İspanya, Avrupa Birliği nezdinde Latin Amerika çıkarlarının savunucusu rolünü üstlenirken bir Yumuşak Güç faktörü olarak Latin Amerika ile arasındaki "özel ilişki biçimini" kullanmak suretiyle AB'deki pozisyonunu güçlendirmeye çalışmıştır.⁶⁸ Bu konuda belirli bir mesafe kat eden İspanya, zirveler vasıtasıyla uluslararası sistemin yapısı üzerinde nüfuz kullanmaya ya da en azından Avrupa'nın bu coğrafyayla olan ilişkilerinin liderliğini yapmaya odaklanmıştır.⁶⁹

İspanya'nın LAK coğrafyasını bir bütün olarak görerek küresel politikaları öne çıkaran ve ikili ilişkileri arka planda bırakan geleneksel politika anlayışı önemli

⁶⁶ Permanent Observers, http://www.oas.org/en/ser/dia/perm_observers/countries.asp, E.T.23.12.2023; Celestino de Arenal, **a.g.e.** 2011, s. 179; España en Iberoamérica, <https://www.exteriores.gob.es/es/PoliticaExterior/Paginas/EspanaIberoamerica.aspx>, E.T.23.12.2023

⁶⁷ Los ejes de la política exterior española, 19.11.2019, <https://www.lamoncloa.gob.es/espana/eh18-19/pexterior/Paginas/ejespolext.aspx>, E.T.23.12.2023; Álvaro Sánchez, Calviño: *España tiene un papel clave que jugar como puerta entre la UE y América Latina*, **elpais.com**, 13.09.2023

⁶⁸ José Antonio Sanahuja, *Spain: Double-Track Europeanization and the Search for Bilateralism*, **The Europeanization of National Foreign Policies towards Latin America**, Routledge, Ed. Lorena Ruano, New York, 2013, s. 40, 41; Raquel García Llorente, *El renovado interés por América Latina: una oportunidad para reforzar la influencia de España en la UE*, **revista-uno.com**, Julio 2023

⁶⁹ Alberto Priego Moreno, **a.g.m.** s. 58; Avrupa Birliği Latin Amerika ve Karayipler ile farklı alanlarda ve zeminlerde iş birliği yapmaktadır. AB-CELAC zirvelerinin yanı sıra dijital alandaki BELLA (BELLA II) programı, bir sosyal uyum programı olan EUROSOCIAL ve çevre koruma konusunda EUROCLIMA bu bağlamda öne çıkmaktadır. Bkz. Jutta Urpilainen, *Alianzas estratégicas: por qué la Unión Europea debe reforzar su relación con América Latina*, **elpais.com**, 23.01.2023

kazanımlar getirmekle birlikte 21. yüzyılın başından itibaren sorgulanmaya ve uluslararası sistemin ve ihtiyaçların değişimini karşılayacak seçenekler tartışılmaya başlamıştır.⁷⁰ Politikaların güncellenmesi ihtiyacı, “İspanyol İş Birliği 2013-2016 Master Planı”nda tezahür etmiş ve küreselleşme, uluslararası göç, iklim değişikliği, tarımsal tartışmalar, yükselen ülkeler, yeni iş birliği aktörlerinin ortaya çıkmasına bağlı olarak yeni bir durumla karşı karşıya kalındığı değerlendirilmesiyle “büyük kaynak ve gayretin daha az sayıda ülkeye yoğunlaştırılması” yaklaşımı öne çıkmıştır. Bu bağlamda İspanya açısından daha çok stratejik çıkar barındıran Latin Amerika ve Kuzey Afrika ile Batı ve Sahra altı Afrika üzerinde yoğunlaşılması düşüncesi ağırlık kazanmıştır.⁷¹ Latin Amerika ve Karayipler’deki stratejik ortaklar Brezilya, Meksika, Arjantin, Şili, Peru ve Kolombiya’nın yanı sıra Uruguay, Venezuela, Paraguay, Bolivya, Ekvador, Dominik Cumhuriyeti, El Salvador, Honduras, Guatemala, Nikaragua, Kosta Rika, Panama, Jamaika, Trinidad ve Tobago ile Haiti İspanya’nın bu coğrafyada önem verdiği ülkelerdir.⁷² Bu bağlamda, İspanya’nın kalkınma iş birliği konusunda dünyada öncelik verdiği yirmi üç ülkenin on ikisi Latin Amerika ve Karayipler coğrafyasında yer almaktadır.⁷³

Öte yandan, 13 Ocak 2020’de göreve başlayan ikinci Sanchez Hükûmeti döneminde İberoamerika ve Karayipler bölgesiyle alakalı meselelerin öncekinin aksine Dışişleri Bakanlığı’nda genel müdürlük seviyesinde takibine yönelik bir eğilimin ortaya çıkması tartışmalara yol açmıştır. Ancak sorun pratik bir yaklaşımla çözülmüş ve 29.01.2020 tarihli kararnamede “Dışilişkiler ve İberamerika ve Karayipler Müsteşarlığı” şeklinde düzenleme yapılarak “*İspanya dış politikasının sancaklarından biri*” olan bölgeye dair kurumsal teşkilatlanma müsteşarlık düzeyinde tutulmuştur.⁷⁴ Hükûmet içinden de itirazların yükseldiği bu süreçte yaşananlar İberamerika’nın İspanya dış politikasındaki ağırlığının değişmeyeceğini göstermiştir. Bu eğilim 2021 yılında yapılan

⁷⁰ Carlos Malamud **a.g.m.**

⁷¹ Plan Director de la Cooperación Española, 2013/2016, s. 5, <https://www.cooperacionespanola.es/wp-content/uploads/documentos/iv-plan-director-cooperacion-espanola.pdf>, E.T. 23.12.2023

⁷² Estrategia de Acción Exterior, 2015, s. 121-123.

⁷³ Estrategia de Acción Exterior, 2015 s. 80.

⁷⁴ **Boletín Oficial del Estado (BOE)**, Núm. 24, 28 de enero de 2020 Sec. I. s. 8169; Lucía Abellán, “*Exteriores elimina la Secretaría de Estado de Latinoamérica y refuerza España Global*”, https://elpais.com/politica/2020/01/27/actualidad/1580133877_123893.html, E.T. 23.12.2023

teşkilat değişikliğiyle de muhafaza edilmiştir.⁷⁵ 2023 yılının ikinci yarısında Avrupa Konseyi dönem başkanlığını devralan İspanya, son dönemde LAK-AB ilişkilerinin “omurga eksen” olması motivasyonu ile bu coğrafyayı AB politik planlamalarında öne çıkarmaya devam etmiştir.⁷⁶

4.1. Latin Amerika’da İspanya Kamu Diplomasisi: Kurumlar ve Faaliyetler

İspanya’nın Latin Amerika’daki varlık ve faaliyet profili özel bir ilişki biçimine ve bir Kamu Diplomasisi modeline işaret eder. İspanya’nın bu bağlamda en önemli başarısı İberamerika ülkelerini kapsayan bir zirveler diplomasisi inisiyatifinin başlatılmasıdır. Bu çerçevede İberamerika zirveleri kıtadaki kolonilerin bağımsızlıklarını kazanmalarından sonra İspanya ve İberamerika ilişkilerini en üst siyasi düzeyde konumlandırması, bu birlikteliğin sosyolojik ve kültürel bir gerçeklik olduğunun tanınması bakımından bir dönüm noktası olmuştur.⁷⁷ İberamerika Konferansı, daimî bir yapı olan *İberamerika Genel Sekreterliği (SEGIB)* ve sektörel yapılardan oluşmaktadır. Bu uluslararası yapı, *İberamerika Devletleri Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilatı (OEI)*, *İberamerika Uluslararası Gençlik Örgütü (OIJ)*, *İberamerika Sosyal Güvenlik Teşkilatı (OISS)*, *İberamerika Ülkeleri Adalet Bakanları Konferansı (COMJIB)* ile belirli düzeyde kurumsallaşmıştır.⁷⁸ İspanya’nın topluluk ülkelerindeki imajına katkı yapan, politik ve kültürel varlığını artıran İberamerika Konferansı, aynı zamanda yapısal uzantılara ve diğer kurumlara dayanak teşkil ederek Kamu Diplomasisine alan açmıştır. Bu çerçevede SEGIB’in, Kalkınma için İspanyol Uluslararası İş Birliği Ajansı (AECID) ile çeşitli platformlarda ortak projeler yürütmesi kayda değerdir.

⁷⁵ **Boletín Oficial del Estado (BOE)**, Núm. 170 Sábado 17 de julio de 2021, Sec. I. s. 85180

⁷⁶ Ramón Casilda Béjar, *Nueva política hacia América Latina*, 07.11.2022, <https://www.eleconomista.es/opinion/noticias/12021792/11/22/Nueva-politica-hacia-America-Latina.html>, E.T. 24.12.2023; **EU23 Programme**, Spanish presidency of the Council of the European Union Second half of 2023, <https://www.consilium.europa.eu/media/65470/2023-jul-dec-es-programme.pdf>, E.T. 24.12.2023

⁷⁷ Celestino del Arenal, *Balance y perspectivas de cuatro cumbres Iberoamericanas*, **Revista de Estudios Políticos (Nueva Época)**, Núm. 89. (35-59), Julio-Septiembre 1995, s. 35, 36.

⁷⁸ Organismos Iberoamericanos/, <https://www.segib.org/organismos-iberoamericanos/>, E.T. 24.12.2023

4.1.1. Kalkınma için İspanyol Uluslararası İş Birliği Ajansı

(Agencia Española de Cooperación Internacional para el Desarrollo-AECID)

Uluslararası iş birliğinin gerçekleştirilmesinde İspanya'nın temel kurumu olan AECID, fakirlikle mücadele ve sürdürülebilir insani gelişim, barışa katkı, insan haklarına saygının teşvik edilmesi, iyi yönetimlerin desteklenmesi, cinsiyet eşitliğinin desteklenmesi ve doğal çevre kalitesinin artırılması hedefleri doğrultusunda⁷⁹ yirmi Latin Amerika-Karayipler ülkesinde (*Kosta Rika, Küba, Guatemala, Haiti, Honduras, Meksika; Nikaragua, Panama, Dominik Cumhuriyeti, El Salvador, Arjantin, Bolivya, Brezilya, Şili, Kolombiya, Ekvador, Paraguay, Peru, Uruguay, Venezuela*) İspanyol İş birliği büroları, uzmanlaşmış iş birliği büroları, kültür merkezleri ve formasyon merkezleri vasıtasıyla faaliyetlerini sürdürmektedir. AECID, uluslararası kuruluşların iş birliği yaklaşımı çerçevesinde Amerikan Devletleri örgütü (*La Organización de los Estados Americanos-OEA*), Latin Amerika Entegrasyon Sistemi (*El Sistema de la Integración Latinoamericana-SICA*) ve Karayip Topluluğu (*La Comunidad del Caribe-CARICOM*)'na da destek verilmektedir.⁸⁰ 2018-2021 yıllarını kapsayan V. Direktif Planı'ndaki iş birliği alanları; su ve hijyen, ekonomik büyüme, kültür ve bilim, kırsal kalkınma, gıda güvenliği ve beslenme, eğitim, toplumsal cinsiyet (eşitliği), demokratik yönetişim, çevre koruma ve iklim değişikliği, sağlık, sürdürülebilir kalkınma ve küresel vatandaşlık eğitimi konularını kapsamaktadır.⁸¹ Öte yandan, Uluslararası İnsancıl Hukuk düzenlemeleri çerçevesinde hareket eden AECID İnsancıl Faaliyetler Bürosu aracılığıyla, hayat kurtarma, insanların acılarını dindirme veya azaltma, mağdur nüfusun acil ve temel ihtiyaçlarını karşılayarak hassasiyetleri azaltma gibi hedefler doğrultusunda İnsancıl Diplomasi faaliyetleri de sürdürmüştür.⁸²

⁷⁹ **Boletín Oficial del Estado (BOE)**, núm. 283, 26 noviembre 2007, s. 48341.

⁸⁰ Dónde cooperamos, América Latina y Caribe, <https://www.aecid.es/en/dónde-cooperamos/américa-latina-y-caribe>, E.T. 24.12.2023; AECID en el Exterior, Directorio de Oficinas de la cooperación española, <https://www.aecid.es/en/la-aecid/estructura/aecid-en-el-exterior-directorio-de-uce>, E.T. 24.12.2023; La AECID, Nuestros, Socios, Organizaciones Internacionales, <https://www.aecid.es/la-aecid/nuestros-socios/organizaciones-internacionales>, E.T. 24.12.2023

⁸¹ Cómo Cooperamos, Sectores de cooperación, <https://www.aecid.es/en/sectores-de-cooperación>, E.T. 24.12.2023

⁸² Acción humanitaria, La Acción Humanitaria española, <https://www.aecid.es/en/acción-humanitaria>, E.T. 24.12.2023

Doğal afetler nedeniyle son çeyrek asırda dünyanın diğer bölgelerinin yanı sıra İspanyol uzman ekipler LAK coğrafyasında Haiti depremi (2010), Ekvador depremi (2016) Haiti Matthew tayfunu (2016), Meksika depremi (2017), Karayipler'deki Irma tayfunu (2017), Guatemala'da Fuego volkan patlaması (2018) vesilesiyle ve Haiti'de 2022 yılında ortaya çıkan acil durumlarda ve çatışmalar nedeniyle göç etmiş toplumlara destek olmak amacıyla Kolombiya ve Orta Amerika bölgesinde insani yardım sağlamışlardır. Ayrıca Covid-19 salgını döneminde Bolivya, Brezilya, Ekvador, Guatemala ve Paraguay'a ekipler gönderilmiştir. AECID bu tür destek hizmetlerini sürdürürken İspanya Kızılhaç'ı, İspanya Caritas'ı, Oxfam, Intermon, Açlığa Karşı Eylem ve Save the Children gibi uluslararası sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği yapmıştır.⁸³

VI. Direktif Planı'nın hazırlanması sürecinde yayımlanan 2022-2023 Eylem Planı AECID'in yeni misyonu ve vizyonu ile İspanyol küresel iş birliğinde yapılması planlanan reforma dair bilgileri sunmaktadır. Bu dokümanda; İspanyol iş birliği sisteminin Latin Amerika'nın güncel durumuna adapte edilmesi, Orta Doğu, Afrika ve Asya'da stratejik odaklanmanın gerçekleştirilmesi ve dünyada çoklu krizlerin yaşandığı günümüzde insancıl faaliyetlere önem verilmesi gibi bir dizi değişime odaklanılmıştır. Ayrıca bahse konu eylem planında yer alan; daha stratejik bir örgütlenmeye gidilmesi, daha esnek ve etkili bir teşkilat yapılanmasının tesis edilmesi, dijital dönüşümün gerçekleştirilmesi ve insan kaynaklarına merkezî önem verilmesi gibi değişim tasarıları da dikkat çekmektedir.⁸⁴

4.1.2. Uluslararası ve İberamerika Yönetim ve Kamu Politikaları Vakfı

*(Fundación Internacional y para Iberoamérica de Administración y Políticas
Pública -FIIAPP)*

İspanyol İş Birliği konseptinin diğer bir aktörü olan FIIAPP farklı birimleri ve uluslararası teknik iş birliği projeleriyle kamu kuruluşlarına destek vermektedir. Uluslararası değişim programları ve tecrübe aktarımıyla faaliyet gösterdiği ülkelerde kamu sistemlerinin işleyişlerine ve marka değerlerinin iyileştirilmesine katkı sağlamakta,

⁸³ Acción humanitaria, Qué hacemos, Emergencias, <https://www.aecid.es/en/emergencias>, E.T. 24.12.2023

⁸⁴ Plan de Acción AECID 2022-2023, Cooperación Española, https://bibliotecadigital.aecid.es/bibliodig/es/catalogo_imagenes/grupo.do?path=1031065, E.T. 06.01.2024

kamu yönetimi araştırmaları ve kamu personelinin, üst düzey yöneticilerin ve politik liderlerin formasyonu alanında çalışmalar yapmaktadır. Avrupa Birliği eşleştirme projelerinin yürütülmesinde görevler üstlenmiş olan kuruluş, İspanya dış politikası kapsamında faaliyetler icra etmekte ve yurt dışında 120 ülkede yaptığı çalışmalar aynı zamanda İspanya imajının iyileştirilmesine katkı sağlamaktadır.⁸⁵ FIIAPP aynı zamanda bütçesini kullandığı ve bazı projelerini gerçekleştirdiği Avrupa Birliği'nin Latin Amerika'ya yönelik politikalarının yürütülmesinde önemli vasıtalarından biri ve iş birliği politikalarının gerçekleştirilmesinde stratejik bir kuruluş haline gelmiştir.⁸⁶

4.1.3. Carolina Vakfı

(Fundación Carolina-FC)

Vakıf, İspanya ile İberamerika Uluslar Topluluğu üyelerinin yanı sıra tarihsel, kültürel ve coğrafi bakımdan özel bağlar bulunan diğer ülkeler arasında eğitim ve bilim alanlarındaki iş birliğini geliştirmek amacıyla 2000 yılında kurulmuştur. Faaliyetlerini burslar ve tüm eğitim sektörünü kapsayan desteklerle İberamerika ülkeleri öğrencileri ve öğretmenlerinin formasyonuna yoğunlaştırmıştır. Yıllık planlamalar vasıtasıyla özellikle İberamerika ülkeleri mensuplarının eğitim ihtiyaçlarına hitap edilirken aynı zamanda İspanyol üniversiteleri ve araştırma merkezlerinin uluslararası niteliklerinin geliştirilmesine katkı yapmaktadır.⁸⁷ Vakıf, 2001-2002 ile 2022-2023 akademik yılları arasında 22 LAK ülkesi vatandaşlarına yönelik olarak 18.844 burs ve 1603 misafir ziyareti sağlamış ve bu faaliyetler için 209.484.788 avro yatırım yapmıştır.⁸⁸ 2022-2023 akademik yılında ise yüksek lisans (242), doktora ve doktora sonrası kısa program (100), öğretim üyesi değişimi (36), kurumsal çalışmalar (126), doktora yenileme (109) alanlarında toplam 613 burs tahsis etmiştir.⁸⁹ Vakıf, Uluslararası Misafir Programı (UMP) çerçevesinde liderlik, kurumsal güçlendirme ve Kamu Diplomasi programlarını da

⁸⁵ Acerca de FIIAPP, <https://www.fiiapp.org/acerca-de-fiiapp-main/>, E.T. 24.12.2023

⁸⁶ FIIAPP, Plan Operativo 2020, 1.7.2020, s. 5, 6, https://www.fiiapp.org/wp-content/uploads/2020/03/Plan_Operativo-2020.pdf, E.T. 24.12.2023; Plan Operativo Anual 2023, s. 5, 6, https://www.fiiapp.org/wp-content/uploads/2023/04/Plan-Operativo_2023-VF-2.pdf, E.T. 24.12.2023

⁸⁷ Historia de La Fundación Carolina, <https://www.fundacioncarolina.es/la-fundacion/historia/>, E.T. 25.12.2023

⁸⁸ La Fundación Carolina en Cifras, Inversión FC en Iberoamérica, <https://www.fundacioncarolina.es/la-fc-en-cifras/>, E.T. 25.12.2023

⁸⁹ Una Convocatoria en Línea con la Agenda 2030, <https://www.fundacioncarolina.es/formacion/presentacion/>, E.T. 25.12.2023

başlatmıştır. 2001 yılından itibaren burs ve eğitim desteğinin sağlandığı formasyon programı, bursun faydalı olup olmadığına dair değerlendirmeler açısından sonraki süreçlerin de izlenmesini içermektedir. Bu çerçevede kuruluş tarafından bursların birey ve toplum açısından ne tür kazanımlar getirdiği, toplumsal önemleri ve toplumsal etkilerine dair yapılan bilimsel araştırmalarla ortaya konmuştur.⁹⁰

Tüm dünyaya açık olan UMP, İspanya ve Avrupa’da yükselen liderler, kanaat önderleri ve kültürel girişimcilerin gündem ve toplantılarını yöneterek İspanya’nın dünyadaki imajının yükseltilmesine katkı yapan önemli bir girişimdir. Bu çerçevede İberamerika Genç Liderler programı ve üst düzey kamu görevlileri için İberamerika Kamu Liderliği programı dikkat çekicidir. Aday seçim safhasında İspanya’nın yurt dışındaki büyükelçilikleriyle iş birliği yapılan UMP’dan 3000 civarında katılımcı yararlanmıştır. Vakıf ayrıca tartışma platformları ve görüş alışverişleriyle İspanya dış faaliyet stratejilerinin tanımlanmasına ve kamu-özel girişimleri arasındaki uyumun güçlendirilmesine katkı yapmaktadır. Vakıf tarafından hayata geçirilen “Carolina Ağı” ise araştırma ağlarını, liderlik gruplarını ve eski bursiyerleri bir araya getirmektedir.⁹¹

4.1.4. Cervantes Enstitüsü

(Instituto Cervantes)

Enstitü, dünya çapında İspanyolca öğretimi ve kullanılması ile İspanyol kültürünün tanıtılması ve yaygınlaştırılması faaliyetlerinin dış politika ile tutarlı hale getirilmesi konusunda ortaya çıkan stratejik ihtiyacın karşılanması amacıyla İspanya Hükûmeti tarafından 1991 yılında kurulmuştur. Cervantes Enstitüsü Haziran 2023

⁹⁰ Historia de La Fundación Carolina, <https://www.fundacioncarolina.es/la-fundacion/historia/>, E.T. 25.12.2023; Bursların bireysel ve toplumsal etkileri konusunda detaylı inceleme için bkz. Fundación Carolina, *Estudio del impacto social de las becas de la Fundación Carolina 2018-2022*, Documentos de Trabajo 79/2023 (2ª época), https://www.fundacioncarolina.es/wp-content/uploads/2023/04/DT_FC_79.pdf, E.T.25.12.2023; Félix Moral, Nieves Pombo, *Informe sociológico sobre la encuesta del valor social de las becas de la Fundación Carolina*, <https://www.fundacioncarolina.es/wp-content/uploads/2014/08/DT53.pdf>, E.T.25.12.2023; José Manuel García Moreno, *El Valor de social de las becas de la Fundación Carolina*, Universidad de Granada, <https://impacto.fundacioncarolina.es/wp-content/uploads/2023/06/El-valor-social-de-las-becas-de-la-Fundacion-Carolina-Informe-Final.pdf>, E.T. 25.12.2023

⁹¹ Historia de La Fundación Carolina, <https://www.fundacioncarolina.es/la-fundacion/historia/>, E.T. 25.12.2023; ¿Qué es la Red Carolina? <https://www.fundacioncarolina.es/red-carolina/presentacion/>, E.T. 25.12.2023; Bkz. Liderazgo Público Iberoamericano 2022, <https://www.fundacioncarolina.es/liderazgo-publico-iberoamericano-2022/>, E.T. 25.12.2023; Jóvenes Líderes Iberoamericanos, Presentación y Objetivos, <https://www.fundacioncarolina.es/jovenes-lideres-iberoamericanos-2023/>, E.T. 25.12.2023

verileriyle, İspanya'daki iki merkezin yanı sıra Afrika, Kuzey ve Güney Amerikalar, Asya ve Okyanusya, Avrupa ve Yakın Doğu bölgelerinde, kırk beş ülkede ve yetmiş sekiz kentte bulunan şubeleriyle faaliyet göstermektedir. Ayrıca Irak, İran, Kuveyt, Umman, Bahreyn, Katar, Birleşik Arap Emirlikleri ve Filistin'de sınav ve akredite merkezleri mevcuttur. Amerika kıtasındaki yoğunluğu dikkat çeken Enstitü Brezilya'da sekiz, ABD'de altı merkezde faaliyet göstermektedir. Cervantes Sanal Merkez vasıtasıyla da dil eğitimi veren Enstitü tarafından geniş bir faaliyet programı yürütülmektedir. Bu faaliyetler, İspanyolca ve ortak resmi dillerde genel ve özel kurslar düzenlenmesi, Eğitim ve Mesleki Formasyon Bakanlığı adına DELE (*Yabancı Dil Olarak İspanyolca Diplomaları*) sınavlarının yapılıp resmî diplomaların verilmesi, öğretim metotları ve öğretmenlerin formasyonlarının geliştirilmesi, *İspanistler* olarak bilinen kültür ekolünün çalışmalarının desteklenmesi, İspanyol dili ve kültürünün "İspanyolca" olarak yaygınlaştırılması programlarına iştirak edilmesi, dünyadaki İspanyol kütüphaneleri ağının yönetilmesi, elektronik kaynaklar yayımlayıp kamu hizmetine sunulması, diğer İspanyol, İspanik Amerikan ve ev sahibi ülke kuruluşlarıyla işbirliği yaparak kültürün yaygınlaştırılması faaliyetlerini gerçekleştirmektedir.⁹²

4.1.5. Amerika Evi

(*Casa de América*)

Amerika Evi konsorsiyumu başta Latin Amerika ve Karayipler olmak üzere Amerika Kıtası ile olan bağları güçlendirmek amacıyla 1990 yılında kurulmuştur. Dışişleri Bakanlığı, Madrid Özerk (İdari) Topluluğu ve Madrid Belediyesi Amerika Evi'nin kurucu üyeleridir. Casa de América, 1992 yılında Madrid'de toplanan II. İberamerika Zirvesi'ne ev sahipliği yapmıştır. Kuruluş, faaliyetleri aracılığıyla Latin Amerika'nın kültürel, sosyal, siyasi ve ekonomik faaliyetlerini yaygınlaştırmayı ve düşünsel olarak İberamerika sahası üzerine yoğunlaşmayı ve bu çerçevedeki faaliyetleri teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Amerika Evi, İberamerika topluluğunun değerleri ve ilkelerini savunurken bölgede cinsiyet eşitliği ve kapsayıcılık ile çevrenin korunması ve

⁹² El Instituto Cervantes, <https://cervantes.org/es/sobre-nosotros/institucion/informacion-general>, E.T. 25.12.2023; Sedes en España, <https://cervantes.org/es/sobre-nosotros/institucion/sedes-espana>, E.T. 25.12.2023; Sedes en el mundo, <https://cervantes.org/es/sobre-nosotros/institucion/sedes-mundo#nam>, E.T. 25.12.2023; Centro Virtual Cervantes, <https://cvc.cervantes.es/>, E.T. 25.12.2023

dijital dönüşüm konusunda diyalog zeminlerini teşvik etmektedir. Kuruluş, Amerika ve İspanya ile ilgili konularda konuşmak, görüş alışverişi yapmak ve bilgi vermek amacıyla seminer, konferans, yuvarlak masa toplantısı, sergi, film gösterimi, konser, tartışma programı, kitap tanıtımı, radyo ve televizyon görüşmesi veya yayını gibi uygun program formatları düzenlemektedir. Halka açık olan ve aynı zamanda sanal ortamda yayımlanan bu faaliyetlere İspanya ve Amerika kıtasından hükûmet mensupları, gazeteciler, diplomatlar, kültürel ve akademik dünyanın, çeşitli kurumların ve şirketlerin temsilcileri iştirak etmektedir.⁹³

4.1.6. İspanyol Kültürel Faaliyeti

(Acción Cultural Española-AC/E)

Kuruluş, İspanya kültür ve mirasını yurt içinde ve dışında geniş bir faaliyet programı vasıtasıyla canlandırmak ve tanıtmak amacıyla kurulmuştur. Bir ülkenin imajının temel bileşeninin kültür olduğu anlayışından yola çıkan kuruluşun misyonu, İspanya'yı mirasıyla gurur duyan ve sanatsal ürün verme konusunda yetenekli, yenilikçi ve dinamik bir ülke olarak yansıtmaktır. Bu çerçevede, İspanyol mirası, sahne sanatları, yükselen sanat türleri, sinema, fotoğraf, bilim, tarih, edebiyat, mimari ve kentleşme gibi alanlarda projeler gerçekleştirmek amacıyla yurt içinde ve dışında her türden kamu ve özel nitelikli kültürel kurumla birlikte çalışmaktadır. Bu maksatla sergiler, kongreler, konferanslar, sinema, tiyatro, müzik, işitsel ve görsel eserler ile mesleki profesyoneller ve yaratıcıların faaliyetlerinden yararlanılmaktadır.⁹⁴

4.1.7. Latin Amerika'da İspanyol Üniversiteleri ve Yüksek Öğretim İş Birliği

Kolonyal dönemde İspanya monarşisi tarafından kültürel politikalar konsepti çerçevesinde tahtın, kilisenin ve toplumun üst sınıfının çıkarlarına hizmet etmesi amacıyla Latin Amerika'da üniversiteler kurulmaya başlanmıştır.⁹⁵ Bu çerçevede, 1538'de Santo Domingo'da açılan ilk eğitim kurumundan León kentindekinin açıldığı

⁹³ Institución, <https://www.casamerica.es/institucion>, E.T. 26.12.2023

⁹⁴ Acción Cultural Española, <https://www.accioncultural.es/es/presentacionACE>, E.T. 27.12.2023; Acción Cultural Española AC/E, <https://www.accioncultural.es/media/Default%20Files/activ/2017/ace/BN/FolletoACEes2.pdf>, E.T. 27.12.2023

⁹⁵ Carlos Tünnerman Bernheim, *Historia de la Universidad en America Latina*, **EDUCA**, San José, 1991, s. 20.

1812'ye kadar toplam otuz iki üniversite vücuda getirilmiştir. 1551 yılında Lima ve Meksiko kentinde kurulan iki üniversite Yeni Dünya'daki diğer üniversiteler üzerinde nüfuz kazanan en önemli eğitim kurumları olmuşlardır.⁹⁶ 19. yüzyıl sonuna kadar İspanya monarşisi tarafından bu topraklarda *Alcalá de Henares* ve *Salamanca* üniversiteleri model alınarak toplamda kırktan fazla üniversite ve kolej niteliğinde okul açılmıştır.⁹⁷ Kolonyal dönemde kurulan üniversitelerden bir kısmı bu coğrafyadaki ülkelerin bağımsızlıklarını kazanmalarının ardından faaliyetlerine devam etmişlerdir. Halen Arjantin Kordoba Ulusal Üniversitesi (1613)⁹⁸, Bolivya San Francisco Xavier de Chuquisaca Üniversitesi (1624),⁹⁹ Guatemala San Carlos Üniversitesi (1676),¹⁰⁰ San Antonio Abad del Cusco Ulusal Üniversitesi (1692),¹⁰¹ Peru San Marcos Üniversitesi (1551)¹⁰² ve Küba Havana Üniversitesi (1728)¹⁰³ faaliyetlerini sürdürmektedirler.

Günümüzde İspanya ve İberamerika ülkeleri arasında üniversite iş birliğinin esas koordinatör kurumu *İberamerika Devletleri Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilatı (OEI)*'dir. Üniversite öğrencileri ve akademisyenler için burs programları, projeler, formasyon eğitimleri düzenleyen kuruluş 2021-22'de başlayan ve bir sonraki akademik dönemde yenilenen "İberamerika Üniversitesi 2030" makrostratejik vizyonunu uygulamaktadır. İberamerika coğrafyasındaki akademik araştırmaların yetersizliğinden yola çıkan stratejinin temel hedefi üniversitelerin eğitim ve araştırma kalitelerinin yükseltilmesi ve üniversiteler arası değişimin artırılmasıdır.¹⁰⁴

⁹⁶ Carlos Tünnermann Bernheim, *La Educación superior en el umbral del siglo XXI*, IESALC/UNESCO Caracas, 1998, s. 47-49.

⁹⁷ Alicia Bravo, "La Universidad española conquistó el Nuevo Mundo" 16.11.2018, <https://academiaplay.es/universidad-espanola-conquistó-nuevo-mundo/>, E.T. 26.12.2023

⁹⁸ Universidad Nacional de Córdoba, Orígenes, <https://www.unc.edu.ar/sobre-la-unc/origenes>, E.T. 26.12.2023

⁹⁹ Reseña, <https://sociales.usfx.bo/institucional/#:~:text=Jos%C3%A9%20Manuel%20de%20Segovia> E.T. 26.12.2023

¹⁰⁰ Marco Antonia, Sagastume Gemmell, *Síntesis Histórica de la Universidad de San Carlos de Guatemala*, https://www.usac.edu.gt/g/Sintesis_Historica_edicion_2013.pdf, E.T. 06.01.2024

¹⁰¹ Elmer Robles Ortiz, *Origen de las Universidades más antiguas del Perú*, **Revista Historia de la Educación Latinoamericana**, Vol. 8, 2006, (35-48), s. 35.

¹⁰² Mario Miguel Meza Bazán, *Historia del Estadio de la Universidad Nacional Mayor de San Marcos*, **Cuadernos del Instituto Antonio de Nebrija**, 12, (243-282), 2009, s. 246.

¹⁰³ Universidad de la Habana, Historia, <https://www.uh.cu/acerca-de/historia-y-patrimonio/>, E.T. 26.12.2023

¹⁰⁴ Universidad Iberoamérica 2030, <https://oei.int/oficinas/secretaria-general/universidad-iberoamerica-2030/presentacion>, E.T. 26.12.2023; <https://oei.int/>, E.T. 26.12.2023

Bu çerçevede, Öğrenci Değişimi ve Akademik Hareketlilik Programı (*Programa de intercambio y movilidad académica -PIMA*),¹⁰⁵ yürürlüğe konmuştur. Öte yandan, Observatorio CTS (*Observatorio Iberoamericano de la Ciencia, la Tecnología y la Sociedad*) programı ile bilimsel, teknik ve toplumsal bilgi üretimi ve yayımı takip edilmekte, üniversite-toplum ilişkisinin geliştirilmesi ve İberamerika halklarının toplumsal ihtiyaçları konusunda araştırmalar yapılması amaçlanmaktadır. Bu çerçevede eğitim, kültür, bilim, lisan ve insan hakları alanlarında yoğunlaşmaktadır. Ayrıca üniversitelerin iştirakiyle seminer ve kongre programları düzenlenmektedir.¹⁰⁶

Öte yandan üniversitelerin, özel kuruluşların ve şirketlerin de İberamerika ülkelerine hitap eden değişim ve burs programları bulunmaktadır. Madrid Otonom Üniversitesi ile Arjantin, Brezilya, Meksika, Şili ve Porto Riko'daki üniversiteler arasında öğrenci değişimi ve burs programları düzenlenmektedir. Üniversitenin bu konuda birlikte çalıştığı *Santander* şirketi¹⁰⁷ ise 2022 yılı verilerine göre Latin Amerika'da (Meksika, Brezilya, Şili, Arjantin, Uruguay) 733 üniversite, kurum ve organizasyon ile eğitim alanında iş birliği yapmıştır.¹⁰⁸

Küresel salgın öncesi ve sürecine karşılık gelen farklı akademik yıllara ait üniversite sistemi raporları, İspanya'da lisans, yüksek lisans ve doktora eğitimi alan Latin Amerika ve Karayipler kökenli öğrencilerin durumuyla ilgili bilgiler de vermektedir. Bu bağlamda 2017-2018 döneminde bu coğrafyadan öğrenci değişimi programlarıyla 11475, normal kayıt usulüyle 27393 olmak üzere toplam 38868 öğrenci İspanya'da üniversite eğitimi almışlardır. Bu sayı bir önceki döneme (2016-2017) göre yaklaşık yüzde 15 daha fazladır. Aynı eğitim döneminde İspanya'ya en fazla üniversite öğrencisi Meksika'dan gelmiştir. Bu ülkeyi Kolombiya, Ekvador, Şili, Brezilya, Peru ve Arjantin izlemiştir. Bu dönemde 3489 İspanyol öğrenci de LAK ülkelerinde üniversite eğitimi görmüştür. 2018-

¹⁰⁵ Programa de intercambio y movilidad académica, <https://oei.int/oficinas/secretaria-general/programa-de-intercambio-y-movilidad-academica/presentacion>, E.T. 26.12.2023

¹⁰⁶ Observatorio Iberoamericano de la Ciencia, la Tecnología y la Sociedad, <https://oei.int/oficinas/argentina/observatoriocts/inicio>, E.T. 26.12.2023; Áreas de trabajo de la OEI, <https://oei.int/que-hacemos/areas-trabajo>, E.T. 08.01.2024; Proyectos, <https://oei.int/proyectos>, E.T. 26.12.2023

¹⁰⁷ Centro de Estudios de América Latina (CEAL), <https://www.uam.es/uam/ceal>, E.T. 08.01.2024

¹⁰⁸ Santander Universities Report 2022, s. 6, <https://www.santander.com/content/dam/santander-com/en/documentos/informe-anual-de-sostenibilidad/2022/ifa-informe-universidades-2022-en.pdf>, E.T. 27.12.2023

2019 döneminde 39.878 ve 2019-2020 döneminde 41.451 olmak üzere öğrenci sayısında artış görülürken 2020-2021 döneminde gözlenen ciddi düşüşün (30992), 2019’da başlayan küresel salgın nedeniyle öğrenci değişim programı ile gelenlerin sayısındaki (1278) azalmadan kaynaklandığı anlaşılmaktadır. Yine 2018-2019 eğitim döneminde Latin Amerika ve Karayipler kökenli lisans öğrencileri İspanya’da bulunan tüm yabancı öğrencilerin yüzde 23,2’sini; yüksek lisans öğrencileri yüzde 62,1’ini; doktora öğrencileri ise yüzde 54,8’ini oluşturmaktadır. Bu dönemde İspanya’da eğitim gören her 100 LAK kökenli öğrenciden 27,7’si lisans, 51’i yüksek lisans ve 21,4’ü doktora öğrencisidir.¹⁰⁹

2021-2022 akademik yılında ise Latin Amerika ve Karayipler kökenli lisans öğrencileri İspanya’da bulunan tüm yabancı öğrencilerin yüzde 25,7’sini; yüksek lisans öğrencileri yüzde 66,3’ünü; doktora öğrencileri ise yüzde 52,9’unu oluşturmaktadır. Öte yandan İspanya’da eğitim gören her 100 LAK kökenli öğrenciden 28,4’ü lisans, 53,4’ü yüksek lisans ve 18,2’si doktora öğrencisidir. Bu dönemde 437 İspanyol öğrenci de LAK ülkelerinde değişim programları vasıtasıyla lisans ve yüksek lisans eğitimi görmüştür.¹¹⁰

4.1.8. Ülke Konseyleri

İspanya’nın Kamu Diplomasisi vasıtaları arasında kamu-özel iş birliğinin İspanya’ya has örneğini simgeleyen kuruluşlar da yer almaktadır. Esas olarak Avrupa Birliği’ne mensup olmayan ancak İspanya açısından önem arz eden stratejik ortak veya müttefiklerle ikili ilişkileri geliştirmek amacıyla oluşturulan bu kuruluşlar özel şirketler ve kamu kurumlarından oluşmaktadır. Dışişleri Bakanlığı tarafından desteklenen bu yapılar ulusal çıkarları gerçekleştirmek üzere ekonomik, ticari, bilimsel, teknolojik, kültürel ve akademik iş birliği gibi farklı alanlarda sergilenen gayretleri bir sivil toplum platformunda birleştirirken karşılıklı olarak iki ülkenin tanınırlığını artırmaya ve iş

¹⁰⁹ Datos y cifras del Sistema Universitario Español Publicación 2018-2019, s. 82-88, https://www.universidades.gob.es/wp-content/uploads/2022/10/Datos_y_Cifras_2018-2019.pdf, E.T. 27.12.2023; Datos y cifras del Sistema Universitario Español Publicación 2019-2020, s. 82-87, 2020, https://www.universidades.gob.es/wp-content/uploads/2022/10/Datos_y_Cifras_2019-2020.pdf, E.T. 27.12.2023; Datos y cifras del Sistema Universitario Español Publicación 2020-2021, s.90, https://www.universidades.gob.es/wp-content/uploads/2023/01/Datos_y_Cifras_2020_21.pdf, E.T. 27.12.2023; Datos y cifras del Sistema Universitario Español Publicación 2021-2022, s.90, https://www.universidades.gob.es/wp-content/uploads/2022/11/Datos_y_Cifras_2021_22.pdf, E.T. 27.12.2023; Datos y cifras del Sistema Universitario Español Publicación 2022-2023, s. 112, https://www.universidades.gob.es/wp-content/uploads/2023/04/DyC_2023_web_v2.pdf, E.T. 27.12.2023

¹¹⁰ Datos y cifras del Sistema Universitario Español Publicación 2022-2023, s. 107-114, https://www.universidades.gob.es/wp-content/uploads/2023/04/DyC_2023_web_v2.pdf, E.T. 27.12.2023

birliğine odaklanmışlardır. Dünyadaki diğer ülke konseylerinin yanı sıra Latin Amerika ve Karayiplerde 2023 yılında *İspanya-Brezilya*, *İspanya-Kolombiya* ve *İspanya-Peru* konseyleri çalışmalarını sürdürmektedirler.¹¹¹

Öte yandan kamu kuruluşlarıyla iş birliği halinde faaliyet gösteren özel vakıf ve kuruluşlar da vardır. Bunlardan biri 1981 yılında Madrid’de kurulan ve teknik kalkınma ajansı niteliğini haiz *İberamerika Avrupa Vakfı (La Fundación Iberoamérica Europa)*’dır. Birleşmiş Milletler, Avrupa Komisyonu ve AECID tarafından tanınan kuruluş İspanya ve Latin Amerika üniversiteleri, araştırma ve inceleme kuruluşlarıyla iş birliği yapmıştır. Vakfın 2018 yılı raporuna göre; Arjantin, Bolivya, Brezilya, Şili, Kolombiya, Kosta Rika, Küba, Ekvador, El Salvador, Guatemala, Meksika, Nikaragua, Panama, Paraguay, Peru, Dominik Cumhuriyeti, Uruguay ve Venezuela’da projeler gerçekleştirilmiştir.¹¹²

4.1.9. İspanyol Şirketlerinin Latin Amerika’daki Yatırımları

Ekonomik ve ticari açılım başladığında Latin Amerika ve Karayipler coğrafyası İspanyol şirketleri açısından “vaat edilen topraklar” olarak görülmüştür. 1990’larda Meksika, Şili ve Arjantin’e açılan şirketler bu coğrafyada büyüyerek çokuluslu nitelik kazanmışlardır. Latin Amerika bu çerçevede İspanyol şirketlerinin uluslararası nitelik kazanmasına hizmet eden bir tramplen işlevi görmüş ve stratejik önemini muhafaza etmiştir. İspanya kökenli şirketlerin LAK coğrafyasındaki yatırım stratejisini yönlendiren etkenler olarak yine ortak dil ve kültürel benzerlikler öne çıkmaktadır.¹¹³ 1992 yılında oldukça düşük düzeyde bulunan İspanyol doğrudan yabancı yatırımı 1996 yılından sonra belirgin olarak artmaya başlamış ve 2000 yılına gelindiğinde 22 milyar dolara yaklaşmıştır.¹¹⁴

¹¹¹ Organismos Vinculados, <https://www.exteriores.gob.es/es/Ministerio/Paginas/OrganismosVinculados.aspx>, E.T. 27.12.2023

¹¹² Fundación Iberoamérica Europa, Memoria de Actividades 2018 <https://dokumen.tips/documents/2018-fundacion-iberoamerica-europa.html?page=1>, E.T. 27.12.2023, Organismos vinculados, <https://www.exteriores.gob.es/es/Ministerio/Paginas/OrganismosVinculados.aspx>, E.T. 27.12.2023

¹¹³ Carmen Sánchez-Silva, “España echa cuentas con Latinoamérica”, 01.09.2019, https://elpais.com/economia/2019/08/30/actualidad/1567183416_124215.html, E.T. 27.12.2023

¹¹⁴ Ramón Casilda Béjar, **La década dorada 1990-2000 inversiones españolas directas en América Latina**, Ediciones de la Universidad de Alcalá. Madrid, 2002, s. 4, https://www.nebrija.com/vida_universitaria/servicios/pdf-publicaciones/inversiones-espanolas-america-latina-1990-2000.pdf, E.T. 27.12.2023

2007 yılında İspanya'nın doğrudan yabancı yatırımlarının yüzde 19,4'ü Latin Amerika ve Karayipler ülkelerinde iken 2017 yılında bu oran yüzde 30,4'e yükselmiştir.¹¹⁵ 1993-2019 döneminde Latin Amerika'ya 217 milyar avro brüt İspanyol yatırımı aktarılmıştır. Bu rakam aynı dönemdeki tüm yatırımların yüzde 29'una tekabül etmektedir. Yatırımlar stratejik ortaklar Brezilya, Meksika, Arjantin, Şili, Peru ve Kolombiya'da yoğunlaşırken toplam yirmi iki ülkede İspanyol doğrudan yatırımı gerçekleştirilmiştir.¹¹⁶ 2019 yılında Latin Amerika'daki en prestijli yirmi bir şirket arasında beş İspanyol şirketi (*Telefonica-7, Natura-13, Santander-14, BBVA-19, Mapfre-21*) yer almaktadır. Öte yandan *Repsol* enerji, *Mapfre* sigorta, *Santander* finans sektörlerinde en itibarlı şirketler olarak öne çıkarken, finans sektöründe *BBVA* ikinci, *Caixa Bank* beşinci sırada yer almıştır. Ayrıca *Natura* eczacılık alanında üçüncü, perakende satış alanında ise *El Corte Inglés* sekizinci sırada yer almıştır.¹¹⁷ 2018 yılından sonra İspanya'nın Latin Amerika'daki yatırımları düşüş eğilimine girmiş, 2021 ve 2022 yıllarında bu eğilim devam etmiştir.¹¹⁸ Büyük olasılıkla yatırımların birkaç sektörde yoğunlaşması ya da büyük şirket faaliyetleriyle sınırlanmasının bu durumu ortaya çıkardığı düşünülmektedir. İspanyol şirketlerinin uzun vadede kalıcı olan yatırımlardan ortaya çıkan karlarının önemli bir kısmını başka yerlerde değerlendirmeye karar vermeleri de husule gelen değişime dair bir etken olarak görülmektedir.¹¹⁹ Bu bağlamda, 2022 yılında şirketler (*Telefonica-12, Natura-16, Santander-18, BBVA-22, Mapfre-28*) bazında prestij açısından gerileme görülmekle birlikte Santander ve BBVA finans sektörünün ilk iki sırasındaki yerlerini korumuşlardır.¹²⁰ Öte yandan, enerji, madencilik, telekomünikasyon, hizmet, finans, otomotiv ve gıda başta olmak üzere geniş bir faaliyet alanında varlık gösteren İspanyol şirketlerinin bu coğrafyadaki yatırımları ve İspanya

¹¹⁵ OECD, La IED en cifras - America Latina, Mayo 2019, s. 4, <http://www.oecd.org/investment/FDI-in-Figures-April-2019-Latin-America-Spanish.pdf>, E.T. 27.12.2023

¹¹⁶ Carmen Sánchez-Silva, **a.g.e.**

¹¹⁷ Mercocompanies 2019, <https://www.merco.info/la/ranking-merco-empresas?edicion=2019>, E.T. 27.12.2023

¹¹⁸ Ministerio de Industria, Comercio y Turismo, Inversiones Exteriores Directas, Flujos, 2019, s. 38, https://comercio.gob.es/InversionesExteriores/Publicaciones/Historico%20de%20boletines/Flujos%20de%20Inversion%20Directa/2019/Flujos_2019_IED.pdf, E.T. 31.12.2023; Ministerio de Industria, Comercio y Turismo, Inversiones Exteriores Directas, Flujos, 2020, s. 23, 38, <https://comercio.gob.es/InversionesExteriores/Publicaciones/Historico%20de%20boletines/Flujos%20de%20Inversion%20Directa/2020/Flujos-2020-IED.pdf>, E.T. 31.12.2023

¹¹⁹ José Juan Ruiz, *¿Las empresas españolas se retiran de América Latina? Del relato a los datos?* **Real Instituto Elcano**, ARI 78/2023 16 de agosto de 2023, s. 15

¹²⁰ Mercocompanies 2022, <https://www.merco.info/la/ranking-merco-empresas>, E.T. 27.12.2023

ekonomisinin uluslararasılaştırılması bakımından halen dinamik bir süreçten bahsetmek mümkündür.¹²¹

4.1.10 Latin Amerika’da İspanyol Sivil Toplum Kuruluşları

İspanya Kamu Diplomasisinde STK’ların önemli bir yer işgal ettiği, yurt dışında faaliyet gösteren İspanya ve başka ülke kökenli STK’ların desteklendiği görülmektedir. 2024 yılı başı itibariyle kırk dört STK, AECID’e akredite durumdadır. 1992-2022 döneminde STK’lar tarafından Latin Amerika ve Karayipler’de gerçekleştirilen yaklaşık 2656 projeye AECID aracılığıyla finansal destek sağlanmıştır.¹²² Ayrıca, İspanya hükûmeti ve AECID desteğiyle 1998 yılında düzenlenen “I. İberamerika Uyuşturucu Madde Meseleleri Konusunda İş Birliği Semineri”nin ardından 1999 yılında kurulan “Uyuşturucu Maddeler ve Bağımlılıklar Alanında Faaliyet Gösteren İberamerika Sivil Toplum Kuruluşları Ağı” (*Red Iberoamericana de Organizaciones no gubernamentales que trabajan en Drogas y adicciones-RIOD*), AECID tarafından finansal olarak desteklenmektedir. Bünyesinde kırk STK ve üç platform (FONGA, FLACT ve UNAD) ile İberamerika ve İspanya kökenli yaklaşık bin kuruluşu bir araya getiren RIOD, bu coğrafyada ortaya çıkan ihtiyaçlar doğrultusunda kamu politikalarını, hükûmet ve toplumsal kuruluşların birbirlerini tamamlamaları için toplanma ve tartışma faaliyetlerini desteklemektedir. Bu yapı, uyuşturucu maddelerle mücadele, tedavi, araştırma ve politik etki alanlarında çalışarak insan hakları misyonu çerçevesinde daha iyi bir yaşam sunmak için faaliyet göstermektedir.¹²³

¹²¹ Ramón Casilda Béjar, *Inversiones y empresas españolas en América Latina. Nueva política económica internacional de España hacia América Latina para el siglo XXI*, 19 enero 2023, s. 27, 46, https://www.ieee.es/Galerias/fichero/docs_marco/2023/DIEEEM01_2023_RAMCAS_Inversiones.pdf, E.T. 02.01.2024

¹²² Calificación, <https://www.aecid.es/la-aecid/nuestros-socios/ongd/calificación>, E.T. 08.01.2024; Historico Subvenciones convocatorias AECID 1992-2022, https://www.aecid.es/la-aecid/nuestros-socios/ongd/subvenciones-a-ongd?p_l_back_url=%2Fbusqueda%3Ftext%3Dproyectos%2Bongd, E.T. 02.01.2024 sayfasından “**aquí**” sözcüğü üzerine tıklayarak konu hakkındaki excell sayfasına bakınız.

¹²³ La Red Iberoamericana de ONGs que trabajan en drogas y otras adicciones (RIOD) se suma al Registro de Redes Iberoamericanas, <https://www.segib.org/la-red-iberoamericana-de-ongs-que-trabajan-en-drogas-y-otras-adicciones-riod-se-suma-al-registro-de-redes-iberoamericanas/>, E.T. 07.01.2024; Nuestra historia, <https://riod.org/quienes-somos/nuestra-historia/>, E.T. 02.01.2024; **FONGA**: Federación de Organizaciones no gubernamentales de la Argentina para la Prevención y el Tratamiento del Abuso de Drogas; **FLACT**: Federación Latinoamericana de Comunidades Terapéuticas; **UNAD**: Universidad Nacional Abierta y a Distancia

4.1.11. Latin Amerika'daki Barış Görevlerinde İspanya

İspanya Hükûmeti dış politika söyleminde sıklıkla dünya barışına katkı konularına yer vermekte ve dünyanın farklı bölgelerinde iştirak ettiği barışı koruma misyonlarını öne çıkarmaktadır. Silahlı çatışma ve kriz bölgelerinde uluslararası kuruluşlar bünyesinde barış operasyonlarına katılan devletler kurumsal ve insani sorumluluklarını yerine getirirken aynı zamanda ülke dışında bayrak gösterme imkânı da kazanmaktadırlar. Bu çerçevede ele alındığında BM, AB ve NATO gibi uluslararası kuruluşlara bağlı olarak barış ve insani yardım görevlerine katılan milli unsurlar aynı zamanda potansiyel Kamu Diplomasisi vasıtalarına dönüşmektedirler.¹²⁴ İspanya 1988 yılından itibaren dünyanın farklı ülkelerinde askerî nitelikli barışı koruma ve insani yardım görevlerinin yanı sıra çatışma sonrası yönetimi, hassas ülkelerde kurumsal ve idari kapasite artırma görevleriyle önleyici diplomasi girişimlerine iştirak etmiştir.¹²⁵ Latin Amerika'da Birleşmiş Milletler görevi kapsamında Orta Amerika bölgesi (ONUCA, 1989-1991), El Salvador (ONUSAL, MINUSAL, 1991-1996), Guatemala (MINUGUA, 1995-2003) ve Haiti'de BM görevlerine (ONUVEH, 1990-1991; MINUSTAH 2010-2017) iştirak etmiş olan İspanya, Kolombiya'da barış anlaşması sonrasında başlayan görevini sürdürmektedir.¹²⁶

4.2. Yumuşak Güç Etki Ölçümü

Sert gücün aksine, büyük oranda sayısal verilerle ifade edilmeyen yumuşak gücün etki derecesinin ölçümü sübjektif de olabilen farklı girdi ve ürünlerin değerlendirilmesine dayanan karmaşık bir süreçtir. Dolayısıyla, Yumuşak Gücün ölçülmesi açısından hangi güç bileşenlerini kapsamına aldığı önem arz etmektedir. Yumuşak Gücün kapsamını geniş bir çerçevede değerlendiren Joseph Nye'a göre ülkenin "*tarihi, coğrafyası, kültürel çeşitliliği, demokratik gelişim derecesi, ekonomik gücü, sosyal yapısı, sivil toplum*

¹²⁴ Matt Armstrong, *U.N. Peacekeeping as Public Diplomacy*, **WPR**, 19.05.2010, <https://www.worldpoliticsreview.com/articles/5561/u-n-peacekeeping-as-public-diplomacy>, E.T. 02.01.2024; Marc Lanteigne, *Red and Blue: China's Evolving United Nations Peacekeeping Policies and Soft Power Development*, **Asia Today, Asia-Pacific Nations in International Peace Support and Stability Operations**, Aoi C., Heng YK. (eds) Palgrave Macmillan, New York, 2014, s. 113.

¹²⁵ Estrategia de Accion Exterior, 2015, s. 47, 48.

¹²⁶ Actuales, https://www.defensa.gob.es/misiones/en_exterior/actuales/, E.T. 02.01.2024; Estrategia de Accion Exterior 2015, s. 48; Observadores de la ONU en Haití, https://ejercito.defensa.gob.es/misiones/america/haiti/ONU_HAITI.html, E.T. 08.01.2024

*kuruluşlarının ne derecede yaygın oldukları ve bunların etkileri, bilim ve teknolojik alt yapısı, spor ve sanat Yumuşak Güç bileşenleridir”.*¹²⁷

Yumuşak Gücün kavramsallaştırılması ve önemli bir dış politika bileşeni olarak uygulanmasının yaygınlaşmasıyla etki ölçümü de önem kazanmıştır. Özellikle 2010 yılı bu bağlamda önemlidir, zira tanımlama ağırlıklı Yumuşak Güç çalışmaları nicel olarak bu olguyu anlama ve ölçüm çabalarına konu olmaya başlamıştır.¹²⁸ Institute For Government (IFG) adlı kuruluş tarafından küresel Yumuşak Güç değerlendirmesi alanında yapılan çalışmaların üçüncüsü olan ve 2012 yılında yayımlanan “The New Persuaders III” raporunda Yumuşak Güç iki ana kategoride belirlenen bileşenlere göre değerlendirilmiştir. İlkinde “Yumuşak Gücün Tamamlayıcı Parçaları”; *İş (ticaret)/İnovasyon, kültür, hükûmet, diplomasi ve eğitim* olarak belirlenmiştir. İkinci kategoride ise “Yumuşak Gücün Sübjektif Tarafları” *tasarım/mimari, kültürel çıktı, küresel liderlik, Yumuşak Güç ikonları, mutfak kültürü, ulusal havayolu/başlıca havalimanı, ticari markalar* başlıkları altında ele alınmıştır. Kamuoyu araştırması yöntemi ile verilerin elde edilmesinin ardından toplamda elli ölçü birimi incelenerek genel değerlendirme yapılmıştır.¹²⁹

Ülkelerin yumuşak güç kaynaklarını ve uygulamadaki başarılarını değerlendiren “The Soft Power 30” (2019) endeksi Yumuşak Güç ölçümünde esas aldığı değerleri (bileşenleri) objektif (objective data) ve sübjektif (polling data) olarak iki veri grubunda incelemiştir. Puanlandırmanın yüzde 65’ini teşkil eden ve çerçevesi mevcut Yumuşak Güç literatürünün incelenmesiyle şekillendirilen objektif veriler; *hükûmet, kültür, dijital, girişim(cilik), angajman, eğitim* kategorileri altında toplanmıştır.¹³⁰ Sübjektif veriler değerlendirme toplamının yüzde 35’ini oluşturmakta ve *ülke mutfağı, teknoloji ürünleri, cana yakınlık, kültür (küresel kültüre katkısı), lüks tüketim maddeleri, dış politika,*

¹²⁷ Kıymet Yavuzaslan-Murat Cetin, **a.g.e.** s. 398.

¹²⁸ Jonathan McClory, **The New Persuaders III, A 2012 Global Ranking of Soft Power**, Institute For Government, 2013, s.4-6, https://www.instituteforgovernment.org.uk/sites/default/files/publications/The%20new%20persuaders%20III_0.pdf, E.T. 09.01.2024; The New Persuaders III raporundan önce IFG tarafından 2010 ve 2011 yıllarını değerlendiren iki rapor yayımlanmıştır.

¹²⁹ Jonathan McClory, (2013) **a.g.r.** s.7, 9.

¹³⁰ Jonathan McClory, **The Soft Power 30, A Global Ranking of Soft Power 2019**, s.10,11. <https://softpower30.com/wp-content/uploads/2019/10/The-Soft-Power-30-Report-2019-1.pdf>, E.T. 02.01.2024

(ülkede) *yerleşilebilirlik* konu başlıklarını kapsamaktadır. Yumuşak Güç etki tespitinde kişisel düşünce ve izlenimlerin de belirleyici olduğundan yola çıkılarak 2016 yılında bu araştırma endeksine dahil edilen subjektif veriler yirmi beş ülkede 12,500 kişilik örnekleme gerçekleştirilen kamuoyu araştırmasıyla toparlanmıştır. Subjektif verilerle ilgili bu çalışmada kullanılan anket içeriği, literatür taramasıyla objektif veri grubunun çerçevesi çizilirken oluşturulmuştur.¹³¹

Öte yandan, İspanya'nın devlet destekli düşünce kuruluşu Real Instituto Elcano tarafından hazırlanan “Küresel Mevcudiyet Endeksi-2022” ülkelerin Yumuşak Güçlerinin ölçülmesi yerine farklı ülkelerde ne şekilde varlık gösterdiklerini, diğer bir ifadeyle “(ülkenin) uluslararasılaşmasının sonuçlarını” itibar ve imajına bakılmaksızın objektif verilerle tespit etmeye odaklanmıştır. Bu yaklaşımını, ülkenin güçlü olmakla birlikte bölgesel ve küresel nüfuzunun dış politikasından dolayı zayıf olabileceği argümanına dayandırmaktadır. Endeksin yapısını *Askerî Mevcudiyet* (%21), *Ekonomik Mevcudiyet* (%43) ve *Yumuşak Mevcudiyet* (%36) bileşenleri oluşturmaktadır. Elcano endeksinde yer alan “Yumuşak Mevcudiyet” unsurları ise *kalkınma iş birliği, eğitim, bilim, teknoloji, enformasyon, kültür, spor, turizm ve göçmenlik* olarak belirlenmiştir.¹³²

Global Soft Power Endeksi 2023 ise; Anahtar Performans Göstergesi-APG (Key Performance Indicator-KPI) olarak belirlenen *aşinalık, itibar ve nüfuz alanları ile algıları* oluşturan *iş ve ticaret, hükümet, uluslararası ilişkiler, kültür ve miras, medya ve iletişim, eğitim ve bilim, insanlar ve değerler* ile *sürdürülebilir gelecek* konularını incelemiştir. Algıya dair bu sekiz başlığın bileşenleri ise 35 alt başlıkta ifade edilmiştir. Bu çerçevede online anket yöntemiyle 101 ülkede 18-75 yaş aralığındaki 111.364 kişinin katılımıyla veri toplanmış ve dört ana ölçütün (*aşinalık, itibar, nüfuz, algılar*) puan esasında değerlendirmesiyle bir ülkenin Yumuşak Güç görünümü ortaya konmuştur.¹³³

¹³¹ Jonathan McClory, (2019) **a.g.r.** s. 29, 30.

¹³² Real Instituto Elcano, “ELCANO Global Presence Report 2022”, Madrid, 2022, s.8, 28, <https://media.realinstitutoelcano.org/wp-content/uploads/2022/07/elcano-global-presence-report-2022.pdf>, E.T. 03.01.2024

¹³³ Brand Finance, **Global Soft Power Index 2023**, s.32-34 ve s. 20-23, <https://static.brandirectory.com/reports/brand-finance-soft-power-index-2023-digital.pdf>, E.T. 02.01.2024

Tablo 5: Yumuşak Güç Endeksleri ve Yumuşak Güç Bileşenleri/Ölçü Birimleri¹³⁴

	Global Soft Power (2023)	Real Instituto Elcano (2022)	Soft Power 30 (2019)		IFG The New Persuaders III (2012)	
Yumuşak Güç Bileşenleri/ Ölçü Birimleri	Sürdürülebilir Gelecek	Kalkınma İş Birliği	Objektif Veriler	Angajman	Yumuşak Gücün Tamamlayıcı Parçaları	Hükûmet
	İnsanlar ve Değerler	Enformasyon		Hükûmet		Diplomasi
	Eğitim ve Bilim	Bilim		Girişim(cilik)		İş (Ticaret) ve İnovasyon
	Medya ve İletişim	Kültür		Kültür		Eğitim
	Kültür ve Miras	Teknoloji		Dijital		Kültür
	Uluslararası İlişkiler	Eğitim		Eğitim	Yumuşak Gücün Sübjektif Tarafı	Tasarım/Mimari
	Hükûmet	Spor	Sübjektif Veriler	Ülke Mutfağı,		Kültürel Çıktı
	İş ve Ticaret	Turizm		Teknoloji Ürünleri		Küresel Liderlik
		Göçmenlik		Cana Yakınlık		Yumuşak Güç İkonları
				Kültür (küresel kültüre katkısı)		Mutfak Kültürü
				Lüks Tüketim Maddeleri,		Ulusal Havayolu/Başlıca Havalimanı
				Dış Politika,		Ticari Markalar
				Ülkede Yerleşilebilirlik		

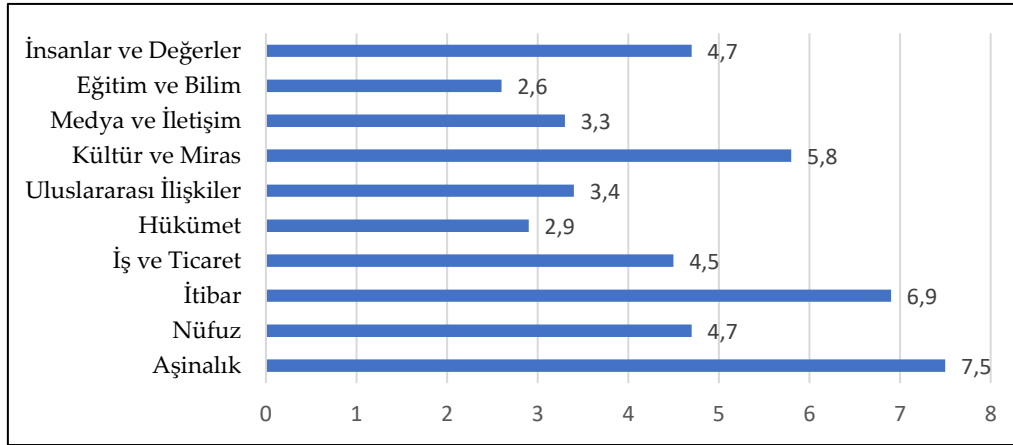
İspanya, The New Persuaders III (2012) raporunda incelenen kırk ülke arasında genel değerlendirmede on altıncı sırada yer alırken en iyi derecesini kültür alt endeks puanı ile dokuzuncu sırada konumlanarak yapmıştır.¹³⁵ The Soft Power 30 araştırma

¹³⁴ Brand Finance (2023), **a.g.r.** Real Instituto Elcano (2022), **a.g.r.** s. 36; Jonathan Mcclory, **a.g.r.** (2019), s. 27, 28; Jonathan Mcclory (2013), **a.g.r.** s. 7, 9.

¹³⁵ Jonathan Mcclory (2012), **a.g.r.** s. 11,12.

serisinin 2019 raporunda ise incelenen otuz ülke arasında (aynı rapor serisinin önceki yıl değerlendirmesine göre) yükseliş eğilimiyle on üçüncü sırada konumlanmış, angajman alanında altıncı, kültür alanında beşinci sıralarda yer alarak genel sıralamasının üzerinde performans göstermiştir.¹³⁶ Elcano endeksinde küresel mevcudiyet tasnifinde yüz elli ülke arasında on üçüncü (yirmi sekiz Avrupa ülkesi arasında altıncı) sırada yer almakla birlikte küresel Yumuşak Güç varlığı bakımından -ekonomi ve Yumuşak Güç alanındaki tasarruf tedbirlerine bağlı olarak- bir önceki döneme göre gerilemeye maruz kalmıştır.¹³⁷ Global Soft Power Endeksi 2023 çalışmasına göre ise yüz yirmi bir ülke arasında on ikinci sırada yer almış ve aşinalık bakımından ve spor alt başlığında öne çıkmıştır.¹³⁸ İspanya'nın 2020 ve 2023 yıllarına ait küresel Yumuşak Güç profili aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 6: İspanya'nın Küresel Yumuşak Güç Profili (2020) ¹³⁹

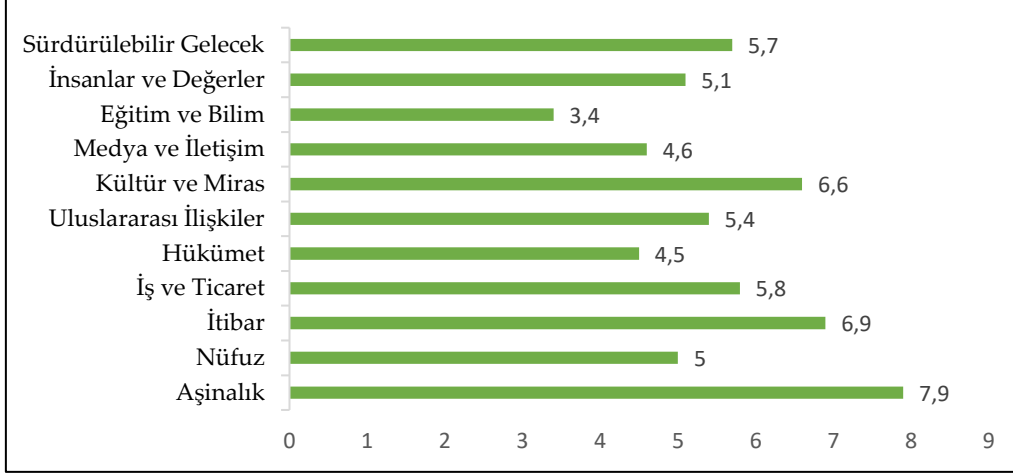
¹³⁶ Jonathan McClory, (2019), **a.g.r.** s.37, 62.

¹³⁷ Real Instituto Elcano 2022, **a.g.r.** s.7-18.

¹³⁸ Brand Finance, 2023, **a.g.r.** s. 4, 70, 83.

¹³⁹ Brand Finance, Compare Nation Results 2020, <https://brandirectory.com/softpower/2020/nation?country=154>, E.T. 03.01.2023

Tablo 7: İspanya'nın Küresel Yumuşak Güç Profili (2023)¹⁴⁰

Yukarıdaki iki tabloda yer alan verilerin derlendiği Brand Finance Global Soft Power endeksine göre 2020-2023 yılları arasındaki dönemde İspanya'nın küresel Yumuşak Güç profilinin ciddi gelişme kaydettiği görülmekte ve bu durum tespit edilen sayısal verilerle teyit edilmektedir. İspanya, 2020 yılında küresel ölçekte on altıncı sırada yer alırken 2023 yılında on ikinci sıraya yükselmiştir. Puan değeri değişmeyen itibar (Anahtar Performans Göstergesi) dışında incelemeye tabi diğer tüm gösterge ve alanlarda belirgin ilerlemeler kaydedilmiştir. Küresel esasta Yumuşak Gücünü geliştiren İspanya Latin Amerika ve Karayipler coğrafyasında da benzer bir yükseliş eğilimi yakalamıştır.

4.3. Latin Amerika'da İspanya Algısı

Yıllara göre imaj algıları farklılık göstermekle birlikte 1980'lerin sonunda İspanya Latin Amerika'da diğer Avrupa ülkelerinden daha “*yakın ve dost bir ülke*” olarak görülmektedir. Bu çerçevede, Meksika, Şili, Peru ve Uruguay'ı kapsayan bir araştırmada, katılanların yüzde 76'sı İspanya'yı *-İngiltere, Fransa, İtalya ve Almanya'ya kıyasla-* kendi ülkelerine en çok benzeyen ülke; yüzde 49'u da *yaşanabilecek en iyi ülke* olarak değerlendirmiştir. 1990'lar ve 21. yüzyılın başlangıcında sermaye yatırımlarının bölgeye akışına bağlı olarak İspanya konusundaki olumlu değerlendirme devam etmiştir. Latinobarómetro adlı araştırma şirketi tarafından 2003 yılında gerçekleştirilen ve on yedi ülkenin vatandaşlarını kapsayan başka bir ankete katılanların yüzde 59'u İspanya

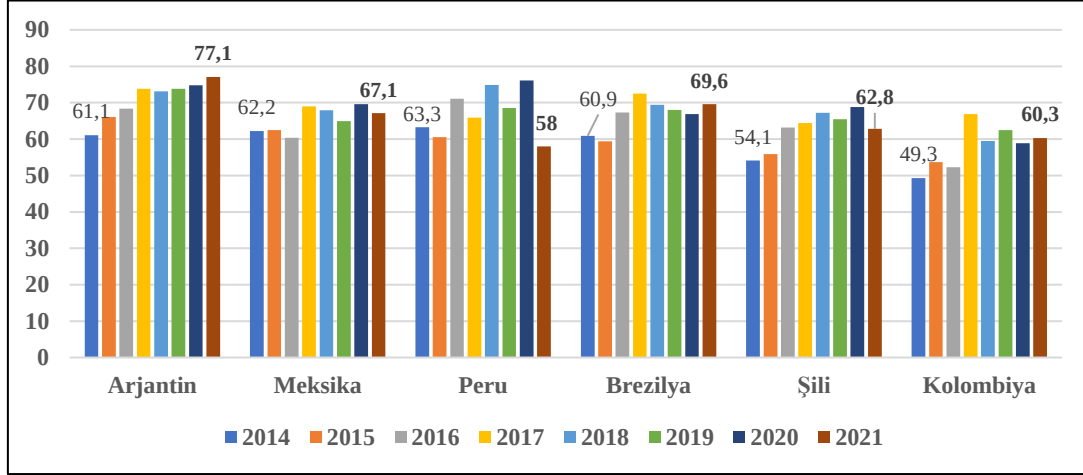
¹⁴⁰ Brand Finance, Compare Nation Results 2023, <https://brandirectory.com/softpower/nation?country=154>, E.T. 03.01.2023

hakkında olumlu düşüncelere sahiptir.¹⁴¹ RepTrak adlı kamuoyu araştırma şirketi tarafından ülkelerin küresel itibarlarına dair hazırlanmış olan raporlar incelendiğinde; 2014-2021 döneminde Meksika, Arjantin, Brezilya, Şili ve Kolombiya’da İspanya’nın itibarının farklı oranlarda ve düzensiz yükselişte olduğu görülmektedir. Peru’da 2020 yılına kadar aynı eğilim devam etmiş olmakla birlikte 2021 yılında ciddi bir düşüş dikkat çekmektedir. Bu durumun dönemsel ve geçici olabileceği değerlendirilmektedir. Mevcut halde dahi İspanya’nın bu ülkede yüzde 58’lik oran nazarında olumlu algılanması kayda değerdir. İspanya’nın stratejik ortaklar bazında Latin Amerika’daki itibar düzeyi Tablo 8’de sergilenmiştir.¹⁴²

¹⁴¹ Javier Noya, “La imagen de España y sus inversiones en América Latina”, *Universaria Business Review*, (46-61), Tercer Trimestre 2004, s. 49-51.

¹⁴² **Country RepTrak 2014**, La reputación de España en el mundo, s. 15, <https://media.realinstitutoelcano.org/wp-content/uploads/2014/10/reputationinstitute-elcano-reputacion-de-espana-en-el-mundo-countryretrack-2014.pdf>, E.T. 03.01.2024; **Country RepTrak 2015**, La reputación de España en el mundo, s. 14, <https://media.realinstitutoelcano.org/wp-content/uploads/2015/10/reputationinstitute-elcano-reputacion-de-espana-en-el-mundo-countryretrack-2015.pdf>, E.T. 03.01.2024; **Country RepTrak 2016**, La reputación de España en el mundo, s. 15, <https://media.realinstitutoelcano.org/wp-content/uploads/2016/09/reputationinstitute-elcano-reputacion-de-espana-en-el-mundo-countryretrack-2016.pdf>, E.T. 03.01.2024; **Country RepTrak 2017**, La reputación de España en el mundo, s. 16, <https://media.realinstitutoelcano.org/wp-content/uploads/2017/07/reputationinstitute-elcano-reputacion-de-espana-en-el-mundo-countryretrack-2017.pdf>, E.T. 03.01.2024; **Country RepTrak 2018**, La reputación de España en el mundo, s. 15, <https://media.realinstitutoelcano.org/wp-content/uploads/2018/07/reputationinstitute-elcano-reputacion-de-espana-en-el-mundo-countryretrack-2018.pdf>, E.T. 03.11.2024; **Country RepTrak 2019**, La reputación de España en el mundo, s.n.y. <https://media.realinstitutoelcano.org/wp-content/uploads/2019/10/reputationinstitute-elcano-reputacion-de-espana-en-el-mundo-countryretrack-2019.pdf>, E.T. 03.01.2024; **Country RepTrak 2020**, La reputación de España en el mundo, s.14, <https://media.realinstitutoelcano.org/wp-content/uploads/2020/09/reputationinstitute-elcano-reputacion-de-espana-en-el-mundo-countryretrack-2020-1.pdf>, E.T. 03.01.2024; **Country RepTrak, 2021**, La reputación de España en el mundo s.n.y. <https://media.realinstitutoelcano.org/wp-content/uploads/2021/10/reputationinstitute-elcano-reputacion-de-espana-en-el-mundo-countryretrack-2021-1.pdf>, E.T. 03.01.2024

Tablo 8: İspanya'nın Latin Amerika'daki İtibar Düzeyi (Stratejik Ortaklar)

Farklı bir metodoloji, kapsam ve araştırma soruları ile 2023 yılında tamamlanan başka bir çalışmada ise İspanya'ya yönelik *sempati* ve *güven* duyguları (0-10) ölçeğiyle Guatemala'da (7,1-6,9), Brezilya'da (6,7-6,4), Meksika'da (6,4-6,2), Arjantin'de (6,3-5,9), Ekvador'da (6,1-5,9), Kolombiya'da (5,9-5,6), Şili'de (5,9-5,5) ve Peru'da (5,7-5,4) olarak tespit edilmiştir. Aynı çalışmada ülkesinin İspanya ile olan ilişkilerini *yeteri kadar önemli ve çok önemli* olarak değerlendirenlerin oranı Guatemala'da yüzde 80, Brezilya'da 80, Ekvador'da 78, Kolombiya'da 73, Peru'da 73, Meksika'da 72, Arjantin'de 72, Şili'de 72 olarak belirlenmiştir.¹⁴³

İspanya'nın Latin Amerika ve Karayip ülkelerine yönelik Kamu Diplomasisi güçlü ve zayıf tarafları açısından değerlendirildiğinde; konuşulan dil ortaklığı ve kültürel yakınlığın en güçlü taraf olarak öne çıktığı görülmektedir. Bu çerçevede dil eğitimi, akademik ve kültürel faaliyetler yürütmek amacıyla uzmanlaşmış ve kurumsallaşmış yapıların faaliyetleri dikkat çekmektedir. Diğer güçlü yanlarının ise Avrupa Birliği üyeliği, turizm açısından cazibesi, kültürel miras ve faaliyetler, eğitim, spor ve göçmenliğe bağlı olarak tanınmışlığı ve LAK coğrafyasında sayıca çok ve itibarlı şirketin faaliyet göstermesi olduğu söylenebilir. Kamu Diplomasisi faaliyetlerinin; strateji

¹⁴³ Carmen González Enríquez ve José Pablo Martínez Romera, **Barómetro de la Imagen de España Resultados de la 11ª oleada**. Estudio monográfico sobre América Latina Madrid, septiembre de 2023, s.n.y. <https://media.realinstitutoelcano.org/wp-content/uploads/2023/09/11bie-america-latina-informe-sep2023.pdf>, E.T. 03.01.2024

belirleme, planlama, koordinasyon ve icra safhalarında büyük oranda tek merkezden, Dışışleri Bakanlığı tarafından yönetilmesi de bir güç bileşeni oluşturmaktadır.

Öte yandan, öncelikle İberamerika ve genel olarak Latin Amerika ve Karayiplere yönelik tutum ve girişimlerin değişen hükûmetlerden ve ideolojiden bağımsız olarak devlet politikası içerisinde konumlandırılması ve küçük yöntem değişikliklerine rağmen İspanyol dış politikasında ağırlığını koruması da önemli bir etken olarak değerlendirilmektedir. Zayıf tarafları arasında ise; İspanya'nın tam olarak istikrara kavuşmamış ekonomisi, teknolojik gelişmişlik bakımından LAK coğrafyasında varlık gösteren ABD'nin ve son yıllarda yükselen Çin'in gerisinde kalması, uluslararası arabuluculuk faaliyetlerinde sahip olduğu potansiyelini sergileyememesi öne çıkmaktadır.

5. Sonuç ve “İspanya Modeli”

İspanya'nın küresel ölçekte değerlendirme yapan Yumuşak Güç endekslerinde üst sıralarda yer alması ve trajik kolonyal hatıralara rağmen Latin Amerika ve Karayipler'de itibarının yükseliş eğilimini muhafaza etmesi, Yumuşak Güç ve Kamu Diplomasisi modelinin ve bu çerçevede benimsenen politikaların dikkate değer olduğuna işaret etmektedir. İspanya Kamu Diplomasisinin LAK ülkelerine yönelik politikaları da kapsayan genel nitelikleri ve “ayrıcalıklı alan” kabul edilerek sıklet merkezi oluşturulan bu coğrafya için benimsenen özel bileşenleri konusunda aşağıdaki hususlardan söz etmek mümkündür:

- Fransa ve İngiltere Kamu Diplomasilerinden izler taşıyan kendine özgü ve pragmatik bir modeldir.
- Eski ve Yeni Kamu Diplomasisi (Geleneksel ve 21. yüzyıl Kamu Diplomasisi) türlerinin belirli yönlerini barındıran karma bir modeldir.
- Dış politikadaki Yapısal Diplomasi çerçevesinde şekillenmiştir.
- Hukuki ve politik açıdan güçlü bir altyapıyla desteklenmektedir.
- Devlet politikası olarak benimsenmiştir; yöntem ve güncellemeler dışında hükûmetlerin politik kimliğinden bağımsızdır.

- Dışişleri Bakanlığı liderliğinde gerçekleştirilen merkezî planlama ve yönetim ile dikey ve yatay iletişim/ilişkiler vasıtasıyla Kamu Diplomasisinin işleyişinde doğal bir koordinasyon ve uyum hali oluşturulmuştur.
- Kamu Diplomasisiyle ilgili tüm kamu kurumları, STK'lar ve özel şirketler güncel stratejik planlar çerçevesinde Dışişleri Bakanlığı'nın direktif ve desteğine ya da yönlendirmesine maruzdur.
- Ülke adının markalaştırılmasına büyük önem atfedilmiştir.
- Ekonomik ve ticari girişimler ile eğitim ve kalkınma iş birliği vasıtasıyla nüfuzlu varlık göstermeye dayalı bir strateji benimsenmiştir.
- Eğitim ve kültürel alanda faaliyet gösteren Kamu Diplomasisi vasıtaları ciddi düzeyde kurumsallaşmış ve uzmanlaşmışlardır.
- Yöntem ve araçlar, gelişen teknoloji, politik ve ekonomik çerçeveye uyumla sürekli güncellenmektedir.
- LAK bölgesinde faaliyet gösteren itibarlı şirketler İspanya'nın imajına katkı yapmaktadır.
- LAK bölgesinde Kamu Diplomasisi faaliyet alanları geniş bir yelpazeye yayılmakta ve insan hayatının her alanına dokunmaktadır.
- LAK bölgesinde Avrupa Birliği üyeliği İspanya'nın LAK coğrafyasındaki imaj ve itibarı açısından çarpan etkisi yapmaktadır.
- Uluslararası kuruluşlar, başta İberamerika Konferansı olmak üzere LAK bölgesel kuruluşları ve stratejik ortaklarla ilişkiler İspanya'nın özgül ağırlığını ve hareket kabiliyetini artırmaktadır.
- LAK bölgesinde güncel vasıta ve yöntemlerle ortak bir popüler kültür yaratılmıştır.
- LAK bölgesinde genel olarak Kamu Diplomasisi ve özel olarak her türlü girişim, proje ve faaliyet kültür ve lisan ortaklığıyla ciddi olarak desteklenmektedir.

Latin Amerika ve Karayipler coğrafyasının tarihsel-kültürel bağlar ve stratejik çıkarlar açısından değişmez önemine bağlı olarak şekillenen “İspanya Modeli” ortaya çıkan gereksinimler doğrultusunda güncellenmekte, sürdürülebilir niteliği muhafaza edilmektedir. İspanya ve İberamerika'nın bir ortak dilde buluşması tarihsel köken-kültür hamasetiyle sınırlı kalmamış, aynı zamanda ortak bir popüler kültür uzamında tarafların

duygu dünyasındaki özdeşlik-yakınlık algısı pekiştirilme yoluna gidilmiştir. Bu olgu İspanya'ya Kamu Diplomasisi için önemli bir hareket ve iletişim kanalı sunmaktadır. İspanya'nın Latin Amerika ve Karayipler'de özellikle İspanyolca konuşulan ülkelerdeki varlık gösterme politikaları bahse konu coğrafyanın ABD hegemonyası, Çin ve diğer aktörlerin nüfuz kazanma politikalarıyla karşılaşmakla birlikte İspanya hükûmetleri tarafından bu sorunlu süreçlerin Avrupa Birliği'ne üyelik avantajı da kullanılarak yönetildiği dikkat çekmektedir.

KAYNAKÇA

Abellán, Lucía, “*Exteriores elimina la Secretaría de Estado de Latinoamérica y refuerza España Global*”, https://elpais.com/politica/2020/01/27/actualidad/1580133877_123893.html

Acción Cultural Española AC/E, <https://www.accioncultural.es/media/Default%20Files/activ/2017/ace/BN/FolletoACEes2.pdf>

Acción Cultural Española, <https://www.accioncultural.es/es/presentacionACE>

Acción humanitaria, La Acción Humanitaria española, <https://www.aecid.es/en/accion-humanitaria>

Acción humanitaria, Qué hacemos, Emergencias, <https://www.aecid.es/en/emergencias>

Acerca de FIIAPP, <https://www.fiiapp.org/acerca-de-fiiapp-main/>

Actores de la Cooperación Española, <https://www.cooperacionespanola.es/quienes-somos/actores/>

Actuales, https://www.defensa.gob.es/misiones/en_exterior/actuales/

AECID en el Exterior, Directorio de Oficinas de la cooperación española, <https://www.aecid.es/en/la-aecid/estructura/aecid-en-el-exterior-directorio-de-uce>

Angey-Sentuc Gabrielle, Jérémie Molho, *A critical approach to soft power: Grasping contemporary Turkey's influence in the World*, **European Journal of Turkish Studies Social Sciences on Contemporary Turkey**, Nu.21, (1-18), 2015

Antonia, Marco, Sagastume Gemmell, *Síntesis Histórica de la Universidad de San Carlos de Guatemala*, https://www.usac.edu.gt/g/Sintesis_Historica_edicion_2013.pdf

Áreas de trabajo de la OEI, <https://oei.int/que-hacemos/areas-trabajo>

Atkinson, Carol, **Military Soft Power**, Rowman & Littlefield, Maryland, 2014

Bazán, Mario Miguel Meza, *Historia del Estadio de la Universidad Nacional Mayor de San Marcos*, **Cuadernos del Instituto Antonio de Nebrija**, 12, (243-282), 2009

Béjar, Ramón Casilda, *Inversiones y empresas españolas en América Latina. Nueva política económica internacional de España hacia América Latina para el siglo XXI*, 19 enero 2023, https://www.ieee.es/Galerias/fichero/docs_marco/2023/DIEEEM01_2023_RAMCAS_Inversiones.pdf

Béjar, Ramón Casilda, **La década dorada 1990-2000 inversiones españolas directas en América Latina**, Ediciones de la Universidad de Alcalá. Madrid, 2002, https://www.nebrija.com/vida_universitaria/servicios/pdf-publicaciones/inversiones-espanolas-america-latina-1990-2000.pdf

Béjar, Ramón Casilda, *Nueva política hacia América Latina*, 07.11.2022, <https://www.eleconomista.es/opinion/noticias/12021792/11/22/Nueva-politica-hacia-America-Latina.html>

Bernheim, Carlos Tünnerman, *Historia de la Universidad en America Latina*, EDUCA, San José, 1991

Bernheim, Carlos Tünnermann, *La Educación superior en el umbral del siglo XXI*, IESALC/UNESCO Caracas, 1998

Bliss, Amy, *The model of United States public diplomacy*, **La Diplomacia Pública como reto de la política exterior (Seminario)**, Escuela Diplomática Espana, Septiembre 2014, Madrid

Boletín Oficial del Estado (BOE), Núm. 170, 17 de julio de 2021

Boletín Oficial del Estado (BOE), Núm. 24, 28 de enero de 2020

Boletín Oficial del Estado (BOE), Núm. 247, 12 de octubre de 2018

Boletín Oficial del Estado (BOE), Núm. 25, de 29 de enero de 2020

Boletín Oficial del Estado (BOE), núm. 283, 26 noviembre 2007

Boletín Oficial del Estado (BOE), Núm. 74, 26 de marzo de 2014

Brand Finance, Compare Nation Results 2020, <https://brandirectory.com/softpower/2020/nation?country=154>

Brand Finance, Compare Nation Results 2023, <https://brandirectory.com/softpower/nation?country=154>

Brand Finance, **Global Soft Power Index 2023**, <https://static.brandirectory.com/reports/brand-finance-soft-power-index-2023-digital.pdf>

Bravo, Alicia, “La Universidad española conquistó el Nuevo Mundo” 16.11.2018, <https://academiaplay.es/universidad-espanola-conquistó-nuevo-mundo/>

Calder, Kent E. *Soft Power & Foreign Policy in 21st-Century International Affairs, Japan Spotlight*, (30-33), September / October 2009

Calificación, <https://www.aecid.es/la-aecid/nuestros-socios/ongd/calificación>

Calviño, Álvaro Sánchez, *España tiene un papel clave que jugar como puerta entre la UE y América Latina*, **elpais.com**, 13.09.2023

Centro de Estudios de América Latina (CEAL), <https://www.uam.es/uam/ceal>

Centro Virtual Cervantes, <https://cvc.cervantes.es/>

Cómo Cooperamos, Sectores de cooperación, <https://www.aecid.es/en/sectores-de-cooperación>

Constitución Española, Agencia Estatal Boletín Oficial del Estado, 1978, <https://www.boe.es/legislacion/documentos/ConstitucionCASTELLANO.pdf>

Constitucion, Política de la Monarquía Española, La Imprenta Real, Cadiz, 1812, <http://www.congreso.es/docu/constituciones/1812/P-0004-00002.pdf>

Cooperación internacional para el desarrollo, <https://www.exteriores.gob.es/es/PoliticaExterior/Paginas/CooperacionDesarrollo.aspx>

Country RepTrak 2014, La reputación de España en el mundo, <https://media.realinstitutoelcano.org/wp-content/uploads/2014/10/reputationinstitute-elcano-reputacion-de-espana-en-el-mundo-countryretrack-2014.pdf>

Country RepTrak 2015, La reputación de España en el mundo, <https://media.realinstitutoelcano.org/wp-content/uploads/2015/10/reputationinstitute-elcano-reputacion-de-espana-en-el-mundo-countryretrack-2015.pdf>

Country RepTrak 2016, La reputación de España en el mundo, <https://media.realinstitutoelcano.org/wp-content/uploads/2016/09/reputationinstitute-elcano-reputacion-de-espana-en-el-mundo-countryretrack-2016.pdf>

Country RepTrak 2017, La reputación de España en el mundo, <https://media.realinstitutoelcano.org/wp-content/uploads/2017/07/reputationinstitute-elcano-reputacion-de-espana-en-el-mundo-countryretrack-2017.pdf>

Country RepTrak 2018, La reputación de España en el mundo, <https://media.realinstitutoelcano.org/wp-content/uploads/2018/07/reputationinstitute-elcano-reputacion-de-espana-en-el-mundo-countryretrack-2018.pdf>

Country RepTrak 2019, La reputación de España en el mundo, <https://media.realinstitutoelcano.org/wp-content/uploads/2019/10/reputationinstitute-elcano-reputacion-de-espana-en-el-mundo-countryretrack-2019.pdf>

Country RepTrak 2020, La reputación de España en el mundo, <https://media.realinstitutoelcano.org/wp-content/uploads/2020/09/reputationinstitute-elcano-reputacion-de-espana-en-el-mundo-countryretrack-2020-1.pdf>

Cull, Nicolas J. **Public Diplomacy: Lessons From the Past**, Figueroa Press, Los Angeles, 2009

Datos y cifras del Sistema Universitario Español Publicación 2018-2019, https://www.universidades.gob.es/wp-content/uploads/2022/10/Datos_y_Cifras_2018-2019.pdf

Datos y cifras del Sistema Universitario Español Publicación 2019-2020, https://www.universidades.gob.es/wp-content/uploads/2022/10/Datos_y_Cifras_2019-2020.pdf

Datos y cifras del Sistema Universitario Español Publicación 2020-2021, https://www.universidades.gob.es/wp-content/uploads/2023/01/Datos_y_Cifras_2020_21.pdf

Datos y cifras del Sistema Universitario Español Publicación 2021-2022, https://www.universidades.gob.es/wp-content/uploads/2022/11/Datos_y_Cifras_2021_22.pdf

Datos y cifras del Sistema Universitario Español Publicación 2022-2023, https://www.universidades.gob.es/wp-content/uploads/2023/04/DyC_2023_web_v2.pdf

Datos y cifras del Sistema Universitario Español Publicación 2022-2023, https://www.universidades.gob.es/wp-content/uploads/2023/04/DyC_2023_web_v2.pdf

Del Arenal, Celestino, *Balance y perspectivas de cuatro cumbres Iberoamericanas*, **Revista de Estudios Políticos (Nueva Época)**, Núm. 89. (35-59), Julio-Septiembre 1995

Del Arenal, Celestino, **Política Exterior de España y relaciones con América Latina**, Fundación Carolina, Madrid, 2011

Diplomacia cultural y científica, <https://www.exteriores.gob.es/es/PoliticaExterior/Paginas/DiplomaciaCulturalCientifica.aspx>

Dónde cooperamos, América Latina y Caribe, <https://www.aecid.es/en/dónde-cooperamos/américa-latina-y-caribe>

El Instituto Cervantes, <https://cervantes.org/es/sobre-nosotros/institucion/informacion-general>

Enríquez, González, Carmen ve José Pablo Martínez Romera, **Barómetro de la Imagen de España Resultados de la 11ª oleada**. Estudio monográfico sobre América Latina Madrid, septiembre de 2023, <https://media.realinstitutoelcano.org/wp-content/uploads/2023/09/11bie-america-latina-informe-sep2023.pdf>

España en Iberoamérica, <https://www.exteriores.gob.es/es/PoliticaExterior/Paginas/EspanaIberoamerica.aspx>

Estrategia de Acción Exterior 2021-2024, https://www.lamoncloa.gob.es/consejodeministros/resumenes/Documents/2021/270421-estrategia_de_accion_exterior_2021-2024.pdf

EU23 Programme, Spanish presidency of the Council of the European Union Second half of 2023, <https://www.consilium.europa.eu/media/65470/2023-jul-dec-es-programme.pdf>

FIIAPP, Plan Operativo 2020, 1.7.2020, https://www.fiiapp.org/wp-content/uploads/2020/03/Plan_Operativo-2020.pdf

Fundación Carolina, *Estudio del impacto social de las becas de la Fundación Carolina 2018-2022*, Documentos de Trabajo 79/2023 (2ª época), https://www.fundacioncarolina.es/wp-content/uploads/2023/04/DT_FC_79.pdf

Fundación Iberoamérica Europa, Memoria de Actividades 2018 <https://dokumen.tips/documents/2018-fundacion-iberoamerica-europa.html?page=1>

Gilboa, Eytan, *Searching for a Theory of Public Diplomacy*, **The Annals of the American Academy of Political and Social Science**, (55-77), March 2008

Gobierno de España, Estrategia de Acción Exterior, 2015, http://www.ieee.es/Galerias/fichero/OtrasPublicaciones/Nacional/2015/Estrategia_Accion_Exterior_MA_EC.pdf

Hernández, Rafael Grasa, *La política exterior española hacia América Latina: tendencias recientes y proyección hacia el futuro*, **Revista CIDOB d'Afers Internacionals**, núm. 54-55, (65-83), 2001

Historia de La Fundación Carolina, <https://www.fundacioncarolina.es/la-fundacion/historia/>

Historico Subvencionas convocatorias AECID 1992-2022, https://www.aecid.es/la-aecid/nuestros-socios/ongd/subvenciones-a-ongd?p_l_back_url=%2Fbusqueda%3Ftext%3Dproyectos%2Bongd

<https://oei.int/>

Huntington, S. P. **Medeniyetler Çatışması ve Dünya Düzeninin Yeniden Kurulması**, Okuyan Us-Demokrasi Vakfı, 2. Baskı, 2002

Hwajung Kim, *Bridging the Theoretical Gap between Public Diplomacy and Cultural Diplomacy*, **The Korean Journal of International Studies**, Vol.15, No.2, August 2017, (293-326)

Institución, <https://www.casamerica.es/institucion>

Institución-Instituto de Cultura Hispánica (España), <https://pares.mcu.es/ParesBusquedas20/catalogo/autoridad/34992>

Jóvenes Líderes Iberoamericanos, Presentación y Objetivos, <https://www.fundacioncarolina.es/jovenes-lideres-iberoamericanos-2023/>

La AECID, Nuestros, Socios, Organizaciones Internacionales, <https://www.aecid.es/la-aecid/nuestros-socios/organizaciones-internacionales>

La Fundación Carolina en Cifras, Inversión FC en Iberoamérica, <https://www.fundacioncarolina.es/la-fc-en-cifras/>

La Red Iberoamericana de ONGs que trabajan en drogas y otras adicciones (RIOD) se suma al Registro de Redes Iberoamericanas, <https://www.segib.org/la-red-iberoamericana-de-ongs-que-trabajan-en-drogas-y-otras-adicciones-riod-se-suma-al-registro-de-redes-iberoamericanas/>

La reputación de España en el mundo Country RepTrak, 2021, <https://media.realinstitutoelcano.org/wp-content/uploads/2021/10/reputationinstitute-elcano-reputacion-de-espana-en-el-mundo-countryretrack-2021-1.pdf>

Lanteigne, Marc, *Red and Blue: China's Evolving United Nations Peacekeeping Policies and Soft Power Development*, **Asia Today, Asia-Pacific Nations in International Peace Support and Stability Operations**, Aoi C., Heng YK. (eds) Palgrave Macmillan, New York, 2014

Leonard, Mark, *Public Diplomacy*, **Foreign Policy Centre**, London, 2002

Liderazgo Público Iberoamericano 2022, <https://www.fundacioncarolina.es/liderazgo-publico-iberoamericano-2022/>

Los ejes de la política exterior española, 19.11.2019, <https://www.lamoncloa.gob.es/espana/eh18-19/pexterior/Paginas/ejespolext.aspx>

Llorente, Raquel García, *El renovado interés por América Latina: una oportunidad para reforzar la influencia de España en la UE*, **revista-uno.com**, Julio 2023

Mahapatra, Debidatta Aurobinda, *From a latent to a 'strong' soft power? The evolution of India's cultural diplomacy*, **Palgrave Communications**, 2:16091, (1-11), December, 2016

Malamud, Carlos, *Spain and Latin America: Global vs. Bilateral Relations*, **Real Instituto Elcano**, Working Paper (WP) 58/2004, 1.12.2004, <https://media.realinstitutoelcano.org/wp-content/uploads/2021/11/058-2004-wp.pdf>

Matt Armstrong, *U.N. Peacekeeping as Public Diplomacy*, **WPR**, 19.05.2010, <https://www.worldpoliticsreview.com/articles/5561/u-n-peacekeeping-as-public-diplomacy>

Mcclory, Jonathan, **The New Persuaders III, A 2012 Global Ranking of Soft Power**, Institute For Government, 2013, https://www.instituteforgovernment.org.uk/sites/default/files/publications/The%20new%20persuaders%20III_0.pdf

McClory, Jonathan, **The Soft Power 30, A Global Ranking of Soft Power 2019**, <https://softpower30.com/wp-content/uploads/2019/10/The-Soft-Power-30-Report-2019-1.pdf>

Melissen, Jan, *The New Public Diplomacy: Between Theory and Practice*, **The New Public Diplomacy Soft, Power in International Relations**, Ed. by Jan Melissen, Palgrave MacMillan, New York, 2005

Mercocompanies 2019, <https://www.merco.info/la/ranking-merco-empresas?edicion=2019>

Mercocompanies 2022, <https://www.merco.info/la/ranking-merco-empresas>

Ministerio de Industria, Comercio y Turismo, Inversiones Exteriores Directas, Flujos, 2019, https://comercio.gob.es/InversionesExteriores/Publicaciones/Historico%20de%20boletines/Flujos%20de%20Inversion%20Directa/2019/Flujos_2019_IED.pdf

Ministerio de Industria, Comercio y Turismo, Inversiones Exteriores Directas, Flujos, 2020, <https://comercio.gob.es/InversionesExteriores/Publicaciones/Historico%20de%20boletines/Flujos%20de%20Inversion%20Directa/2020/Flujos-2020-IED.pdf>

Moral, Félix, Nieves Pombo, *Informe sociológico sobre la encuesta del valor social de las becas de la Fundación Carolina*, <https://www.fundacioncarolina.es/wp-content/uploads/2014/08/DT53.pdf>

Moreno, José Manuel García, *El Valor de social de las becas de la Fundación Carolina*, Universidad de Granada, <https://impacto.fundacioncarolina.es/wp-content/uploads/2023/06/El-valor-social-de-las-becas-de-la-Fundacion-Carolina-Informe-Final.pdf>

Moreno, Alberto Priego, *Spanish soft power and its structural (non-traditional) model of diplomacy*, **Contemporary Spanish Foreign Policy**, Routledge, Edited By: David Garcia, Ramon Pacheco Pardo, 1st edition, (48-639), New York, 2014

Noya, Javier, “La imagen de España y sus inversiones en América Latina” *Universaria Business Review*, (46-61), Tercer Trimestre 2004

Nuestra historia, <https://riod.org/quienes-somos/nuestra-historia/>

Nye Jr, Joseph S.-David A. Welch, **Küresel Çatışmayı ve İşbirliğini Anlamak**, Türkiye İş Bankası, Çev. Renan Akman, 3. Basım, İstanbul 2013

Nye, Joseph S. El poder creciente de las ONG, https://elpais.com/diario/2004/07/03/opinion/1088805609_850215.html

Nye, Jr. Joseph S. *Soft Power*, **Foreign Policy**, No. 80, Twentieth Anniversary, (153-171), (Published by: Washington Post. Newsweek Interactive, LLC), (Autumn, 1990)

Nye, Joseph S. Jr. *Soft Power and Public Diplomacy Revisited*, **Debating Public Diplomacy: Now and Next**, Brill-Nijhoff, Eds. Jan Melissen ve Jian Wang, Leiden, 2019a

Nye, Jr. Joseph S. *American soft power after Trump*, **The Soft Power 30**, s. 50, 2019b, <https://softpower30.com/wp-content/uploads/2019/10/The-Soft-Power-30-Report-2019-1.pdf>

Nye, Jr. Joseph S. *Power and foreign policy*, **Journal of Political Power**, Vol. 4, No. 1, (9-24), April 2011

Observadores de la ONU en Haití, https://ejercito.defensa.gob.es/misiones/america/haiti/ONU_HAITI.html

Observatorio Iberoamericano de la Ciencia, la Tecnología y la Sociedad, <https://oei.int/oficinas/argentina/observatoriocts/inicio>

OECD, La IED en cifras - America Latina, Mayo 2019, <http://www.oecd.org/investment/FDI-in-Figures-April-2019-Latin-America-Spanish.pdf>

Organismos Iberoamericanos/, <https://www.segib.org/organismos-iberoamericanos/>

Organismos Vinculados, <https://www.exteriores.gob.es/es/Ministerio/Paginas/OrganismosVinculados.aspx>

Organismos vinculados, <https://www.exteriores.gob.es/es/Ministerio/Paginas/OrganismosVinculados.aspx>,

Ortiz, Elmer Robles, *Origen de las Universidades más antiguas del Perú*, **Revista Historia de la Educación Latinoamericana**, Vol. 8, 2006, (35-48)

Özkan, Abdullah, *Role of public diplomacy in establishing nation branding and public diplomacy possibilities of Turkey*, **European Journal of Research on Education**, 2014, Special Issue: International Relations, 1-5

Pamment, James, *Introduction, Intersections Between Public Diplomacy & International Development: Case Studies in Converging Fields*, Ed. By. James Pamment, Figuerora Press, Los Angeles, 2016

Permanent Observers, http://www.oas.org/en/ser/dia/perm_observers/countries.asp

Plan de Acción AECID 2022-2023, Cooperación Española, https://bibliotecadigital.aecid.es/bibliodig/es/catalogo_imagenes/grupo.do?path=1031065

Plan Director de la Cooperación Española, 2013/2016, <https://www.cooperacionespanola.es/wp-content/uploads/documentos/iv-plan-director-cooperacion-espanola.pdf>

Plan Operativo Anual 2023 https://www.fiiapp.org/wp-content/uploads/2023/04/Plan-Operativo_2023-VF-2.pdf

Pozo, Anna Ayuso, *The Recent History of Spain-Latin America Relations*, **Contemporary Spanish Foreign Policy**, Routledge, Ed. By. David Garcia, Ramon Pacheco Pardo, (106-129), New York, 2014

Programa de intercambio y movilidad académica, <https://oei.int/oficinas/secretaria-general/programa-de-intercambio-y-movilidad-academica/presentacion>

Proyectos, <https://oei.int/proyectos>

¿Qué es la Red Carolina? <https://www.fundacioncarolina.es/red-carolina/presentacion/>

Real Instituto Elcano, “ELCANO Global Presence Report 2022”, Madrid, 2022, <https://media.realinstitutoelcano.org/wp-content/uploads/2022/07/elcano-global-presence-report-2022.pdf>

Reseña, <https://sociales.usfx.bo/institucional/#:~:text=Jos%C3%A9%20Manuel%20de%20Segovia>

Ruiz, José Juan, *¿Las empresas españolas se retiran de América Latina? Del relato a los datos?* **Real Instituto Elcano**, ARI 78/2023 16 de agosto de 2023

Sanahuja, Jose Antonio, *Spain: Double-Track Europeanization and the Search for Bilateralism*, **The Europeanization of National Foreign Policies towards Latin America**, Routledge, Ed. Lorena Ruano, New York, 2013

Sánchez-Silva, Carmen, “España echa cuentas con Latinoamérica”, 01.09.2019, https://elpais.com/economia/2019/08/30/actualidad/1567183416_124215.html

Santander Universities Report 2022, <https://www.santander.com/content/dam/santander-com/en/documentos/informe-anual-de-sostenibilidad/2022/ifa-informe-universidades-2022-en.pdf>

Schneider, Cynthia P. *Culture Communicates: US Diplomacy That Works*, **The New Public Diplomacy Soft, Power in International Relations**, Ed. by Jan Melissen, Palgrave MacMillan, New York, 2005

Sedes en el mundo, <https://cervantes.org/es/sobre-nosotros/institucion/sedes-mundo#nam>

Sedes en España, <https://cervantes.org/es/sobre-nosotros/institucion/sedes-espana>

Szondi, Gyorgy, *Public Diplomacy and nation Branding: Conceptual Similarities and differences*, https://www.clingendael.org/sites/default/files/pdfs/20081022_pap_in_dip_nation_branding.pdf

Una Convocatoria en Línea con la Agenda 2030, <https://www.fundacioncarolina.es/formacion/presentacion/>

Universidad de la Habana, Historia, <https://www.uh.cu/acerca-de/historia-y-patrimonio/>

Universidad Iberoamérica 2030, <https://oei.int/oficinas/secretaria-general/universidad-iberoamerica-2030/presentacion>

Universidad Nacional de Córdoba, Orígenes, <https://www.unc.edu.ar/sobre-la-unc/origenes>

Urpilainen, Jutta, *Alianzas estratégicas: por qué la Unión Europea debe reforzar su relación con América Latina*, **elpais.com**, 23.01.2023

V Plan Director de la Cooperación Española, 2018-2021, <https://www.exteriores.gob.es/es/PoliticaExterior/Documents/V%20Plan%20Director%20de%20la%20Cooperaci%C3%B3n%20Espa%C3%B1ola.pdf>

Vasilevskytè, Simone, *Discussing Soft Power Theory After Nye: The Case Of Geun Lee'S Theoretical Approach*, **Regioninès Studijos** (7), (145- 157), 2013

Yákovlev, Petr, *España y América Latina: Recarga de las relaciones*, **Iberoamérica**, núm. 2, 2013, (91-121)

Yavuzaslan, Kıymet, Murat Cetin, **Soft Power Concept and Soft Power Indexes, Business Challenges in the Changing Economic Landscape**, Vol.1, Springer, Editors: Mehmet Huseyin Bilgin, Hakan Danis, Ender Demir, Ugur Can, 2016

www.21yyte.org